

Resolutions of the Council of Policy of Cape of Good Hope Cape Town Archives Repository, South Africa

---

Reference code: C. 223, pp. 178–268.

Vrijdag den 9:e Meij 1794.

S' voormiddags, present den Edelen Heer Commissaris, beneevens de Heere Gezachhebber en de Heere Bergh

Na resumptie der Resolutien op den 30:e April jongstleeden genoomen, wierd door den Edelen Heer Commissaris ter tafel geproduceerd een zeer ampel bericht gemunieerd met onderscheidene Bijlaagen, door den Koozman titulair Honoratus Christiaan David Majnier Landdrost der Colonie Graaffe Reijnet Sub dato 31 Maart jongstleeden aan deezen Raade geaddreseerd, welk bericht bevonden wierd van volgende inhoud.

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Neerlandsch India mitsgaders Commissaris over dit Gouvernement en den ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens den WelEdelen Achtb: Heere Gezachhebber en E Achtb: Rade van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: Achtb: Heeren!

Wanneer de Ondergeteek: neevens den Landdrost van Zwellendam, den Vaandrig militair Hans Abue en verdere burger Officieren op den 27:e November Jongstl: voorlopig derzelve Rapport hebben vervaardigt, over den uitslag van de expeditie ter ordre van UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: gedaan, om de rovende en moordende Caffers uit de bezittingen der Christenen te verdrijven, deeze daarinne wederom te vestigen en aan hen voor de gepleegde Roverijen eene voldoende Schadeloos Stelling te verschaffen; mitsgaders omme eene bestendige Vreede met de Caffers te treffen.

Hebben zij geene geleegendheid gehad UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: verslag te doen van de onder de Ingezeetenen respectivelijk gedirigeerde verdeeling van het op de Caffers veroverde Vee, mitsg:e de eigentlijke Reedenen en Oorzaaken waaraan men den opstand dier anderzints vreedzaam Natie zoude kunnen attribueeren; om dat daaromtrent nog geene volleedig onderzoek had kunnen geschieden:

Waar toe de ondergeteekende zeedert echter in zijne qualiteit niet heeft nagelaaten, alle devoiren aan te wenden, ten einde op de best mogelijke wijze aan de intentie UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: compleetelijk te voldoen.

Ondertusschen bij den ondergeteek: in 't begin der maand Februarij ontfangen zijnde UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer geeerde Missive van den 16:e december bevorens, heeft hij daaruit niet alleen tot zijne bijzondere Satisfactie moge verneemen de goedkeuring UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: op zijne verrigtinge met betrekking tot de voorsz:e importante Commissie en de wijze, langs welke de vreede met de Caffers is getroffen, met aanbeveeling om alles aan te wenden, wat eenigzints zoude kunnen Strekken om dezelve van weerszijde te doen onderhouden en bestendig te maaken; maar dat ook voornamentlijk UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: approbatie heeft weg gedragen, de ordre door de onderget: aan de Ingezeetenen gegeven, om voor als nog met eenige huisgezinnen bij elkanderte blijven, als de beste waarborg voor hunne onderlinge veiligheid en het geschikst behoedmiddel voor de invallen der Caffers, met last en recommandatie dat de ondergeteek: met alle oplettendheid zoude waken en doen zorgen, dat dezelve ordre volkomen werde onderhouden tot dat een ieder Ingezeetenen zonder eenige Schroom ofte vreeze zich weder naar zijne

bezitting zal kunnen begeeven.

De onderget:e heeft dus om aan dit een en ander plichtschuldig te voldoen, niet nagelaaten ter gecombineerde vergadering van Heemraaden en krijgsofficieren den 3:e der gem:e Maand feb:y gehouden van de voorsz:e zeer gevenereerde aanschrijvinge de nodige kennis te geeven, en als toen daadelijk een voldoende getal billietten doen affigeeren, waarbij aan alle op en Ingezeetenen der Colonie Graaffe Reinnet kennelijk wierd gemaakt de goedkeuring welke UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: hebben gelieven te hechten aan de gemaakt Schikkingen om derzelver plaatsen niet geheel en al te verlaten en zo doende, Caffers en Bosjesmans in vijandelijke voorneemens te faciliteeren, maar weeder derwaards te trekken, en zich met verscheide huisgezinnen bij elkander needer te zetten, als de beste waarborg voor hunne onderlinge veiligheid; waarbij de onderget:e dan ook namens UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: heeft gevoegd de allerserieuste recomandatatie, om aan deeze ordre niet alleen Stipt te voldoen, maar dat ook alle de Ingezeetenen, dewelke geheel uit de voorsz:e Colonie waaren getrokken, naar het District van Zwellendam binnen een Maand naar derzelver plaatsen zouden hebben te rug te keeren, mitsg:s bij die geleegendheid ook op de ernstigste wijze teengengaan, het Snood voorneemen bij verscheide Ingezeetenen gesmeed, om de gemelde Caffers en wel den vreedsamten Capitijn Sambé op nieuw aan te doen, waardoor het Land gevaar liep in de grootste verwarring en verwoesting des waarelds gestort te worden

De onderget: zal als nu de vrijheid neemen bij deeze Memorie

1:o UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: verslag te doen van de repartitie onder de Ingezeetenen weegens het op de Caffers veroverd vee gemaakt.

2:o Op te geeven zijne bevinding nopens zijn gedaan Onderzoek naar de Reedenen en motiven welke tot de ruptures der Caffers hebben aanleiding gegeeven.

3:o Aan UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: voor te Stellen de middelen, welke naar zijn inzien geschikt kunnen zijn, om de vrede met de Caffers te conserveeren of bestendig te doen zijn

Betreffende het eerste Point, heeft den Onderget: Reeds bij zijne opkomst aan deezen hoofdplaatse de Eer gehad, aan UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: te præsenteeren eene Specificque lijst, houdende de verdeeling onder de resp:e Ingezeetenen van het op de Caffers veroverd vee gedaan, door den Landdrost der Colonie Zwellendam, den onderget:e beneevens de in voorsch: Commissie benoemd geweest zijnde en geadsisteerd hebbende Heemraaden en burger Officieren. – welke verdeeling, geschied is, zodanig, als men met de rechtvaardigheid overeenkomstig heeft geacht; en heeft dus de onderget: de Eer zich desweegens aan de gem:e Specificque lijst te refereeren.

Hebbende zich, wel is waar, volgens de opgave van drie burger officieren in Namen Adriaan van Jaarsveld, Jacobus Gustaaf Tregard, Johannes Tregard, Zes ingezeetenen der Colonie Graaffe Rijnnet misnoegd getoond over de voorsz:e verdeeling, dog wanneer de gedaane opgaave der Resp:e Ingezeetenen weegens het van hun geroofde Vee word vergeleeken, met de gewoone jaarlijkse opgave van Schapen en beesten, zal men bevinden dat er noodzakelijk onder de Ingezeetenen lieden geweest zijn, die niet alleen eene billyke Schavergoeding, maar nog bovendien eene zeer onreedelijke vermeerdering van hun bezit hebben in't oog gehad; welke laatste te meer onrechtmatig moet worden geoordeeld, om dat het zelve niet dan door bloed Storting en Verwoesting kon worden verkreegen. En om UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: instaat te stellen tot het maaken van voorsz:e vergelijking, heeft de onderget:e de eer tot Speculatie hierbij te voegen, de ter Drostdije van Graaffe Reinnet in den Jaare 1792 gedane opgaaf van Schaapen en Beesten, om daarvan de gewone impositie aan de Colonie op brengen; waaruit UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: een verbazend different tusschen de opgaaf van het geroofde Vee en hunl: bezit zullen kunnen ontwaaren; als bedragende blijkens dezelve Specificatie, door de daarbij vermelde Ingezeetenen hun geheel bezit bij de opgaaf der burger Effecten een aantal van 8004 Beesten.– Terwijl derzelver opgaaf van het door de Caffers geroofd Vee uitleeverd een

bedragen van 65327. Beesten.

Een different zo aanmerkelijk dat de onderget:e niet heeft kunnen nalaaten zulks ter kennis van UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: te brengen, deels om de ongegrondheid der klagten welke desweegens mogten voorkoomen te bevestigen; doch wel voornamentlijk op dat UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: daarop zodanig Reguard zouden kunnen Slaan als hoogstdezelve zullen vinden te behooren.

Betreffende nu het tweede point, den uitslag namentlijk van het nader onderzoek het welk den onderget:e heeft bewerkstelligd ter ontdekking van de oorzaaken welke tot de Roverijen en verwoestingen door de Caffers gepleegd zoude hebben aanleiding gegeven.

Daaromtrent heeft de onderget: de Eer in het algemeen aan te merken, dat als de bronnen van die oneenigheeden en onlusten moeten werden beschouwd.

1:o de geduurige Communicatie welke de Ingezeeten den dezer Colonie zeedert Jaaren herwaards met de Caffers hebben gehouden, zelfs in zo verre dat zij een groot gedeelte van die Natie, teegens de daaromtrent gestatueerde ordres aan zich hebben dienstbaar gemaakt, en bij die geleegendheid mishandeld; zo als onder anderen is gebleeken, bij zeeker geval, tusschen den persoon van Fredrik Jordaan, en zeeker bij hem in dienst geweest zijnde Caffer, welke hij met een kogelvorm verscheide tanden uit de mond heeft gebrooken, en welke Caffer zich hierover bij de onderget:e heeft beklagd; zijnde echter ged:e Jordaan kort daarna in de Rupture met de Caffers vermoord geworden, en daardoor onttrokken aan die rechtmatige procedures, welke de onderget:e in zijne qualiteit zich verplicht zoude hebben geacht teegens denzelven te moeten entammeeren, en waartoe hij reeds beezig was de nodige enquesten in te winnen.

2:o Dat verscheide Ingezeeten den zich niet hebben ontzien teegens den uitdrukkelijken letter van het Placaat op den 19:e Julij 1786 door deeze Regeering g'emanend, over de grote Visch Rivier, en dus in het Cafferland te dringen, en zich met 'er woon aldaar needer te zetten. hebbende de onderget:e onder N:o 1 hierby gevoegd eene lijst van dezelve persoonen in 28 bestaande, en waaronder den Oud heemraad Jacobus Gustaaf Tregard en den burger Frans la Boscagne, welke beide voorm:e persoonen, zich daartoe hebben durven verstouten, niet tegenstaande de eerstgemelde te weten Jacobus Gustaaf Tregard, als Heemraad, niet kan ignoreeren, de daartegen gestelde en in de Colonie Graaffe Reinete zeer bekende ordonnantiën, vooral daar dezelve Tregard in den Jare 1789 als gecommitteerde Heemraad heeft geadsisteerd bij de publicatie over een op dat Sujet door de Regeeringe naar Graaffe Reinete gezonden Placaat. Ja zelfs niet tegenstaande nog nader aan voorm:e persoonen bij geleegendheid da zij in 't bijzonder aan den Capitijn van Balen het Landdrost ampt waarneemende verzoek gedaan hebben, om over de groote Vischrivier te mogen trekken zulks uitdrukkelijk verboden en belet was geworden.

Uit welk gedoente dan ook is gevolgd eene morshandel en ruiling met de gemelde Natie ten alle tijde door de Regeering te recht als ten uittersten nadeelig voor het Land is beschouwd en ten Strengsten verboden; kunnende ten blijke hiervan verstrekken, dat onder verscheidene Ingezeeten den eïgentlijke Caffersbeesten, welke in den eersten opslag van die der Christenen te onderscheiden zijn, worden gevonden; Terwijl zelfs op het Commando naar het veroveren van eenig Caffers Vee een getal van 17 a 18 diergelijke ongemerkte beesten door den burger Lucas Meijer als de zijne, zijn gereclameerd geworden.

Dog in het bijzonder kan en behoord WelEdele Groot Achtb: Heer! en E Achtb: Heeren ingevolge de recherches en ontdekkingen door de onderget: tot dus verre voor zoo veel de tijd hem zulks heeft toegelaaten, gedaan als de Speciale aanleidende oorzaaken tot de ruptures der Caffers en de door hen aangerichte verwoestingen in den Jaare 1793, worden beschouwd.

1:o Dat den Burger Lieutenant Barend Lindequee, thans zich met 'er woon bevindende onder de Colonie Zwellendam zonder echter de nodige attestatie te hebben geligt, eïgener autoriteit, zonder voorkennis veel

min goedkeuring van den Landdrost in de Maand Maij 1793. een Commando teegens de Caffers heeft gedaan; bij welke geleegendheid door hem 800 beesten zijn veroverd, doch waarvan hij 400 p:s aan den Caffers Capiteijn Sambé wiens adsistentie hij door de expres derwaards afgezondene burgers Willem Grobbeler, Abraham Duvenage, Lucas Meijer isaaksz., Cornelis van Rooijen Cornelisz: en Johannes Grobbeler heeft laten inroepen, heeft afgegeeven; Terwil de overige 400 p:s door hem Lindeque zijn geeigent geworden, zonder van dit een en ander iets aan den Onderget: ter kennisse te brengen, eerder als vijf maanden daarna, wanneer hij, bemerkende dat desweegens door de ondergeteek: onderzoek wierd gedaan, zulks op eene toevallige wijze in teegenwoordigheid van de Veldwachtmeester Thomas Fredrik Dreijer heeft geconfesseerd. – en kunnen de verdere particulariteiten voorsz:e Commando verzeld hebbende, UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: nader blijken, uit eene aantekening door den onderget: gehouden van de persoonlijke declaratie en opgaaf van den burger Joh:s Janze van Rensburg Jacobusz: in teegenwoordigheid van de meede burgers Joh:s Janze van Rensburg nicolaasz: en Cornelis Johannes Coetsée op den 1:e November 1793 gedaan.

Van de voorsz:e onderneeming van gemelde Lindequee wierd de onderget: in de maand Maij des gem:e Jaars 1793 verwittigd, door den Capiteijn der Invalides Jan du Plessis d' oude; dewelke teevens betuigde, voor zich zelfs zo zeer geene reedenen van klagen over de overlast der Caffers te hebben, en voor de gevolgen van die Stap bedugt te zijn.

En de onderget: begreep terstond alle pogingen tot weering van dit voorneemen te moeten aanwenden: weshalven hij dadelijk gem:e du Plessis heeft voorsien van een opene ordre, gericht aan gemelde Barend Lindequee dan wel die geenens die zich aan het Hooft van gemelde Commando hadden geplaatst, inhoudende eene allerserieuste waarschuwing, omme volstrekt geen de minste vijandelijkheeden, hoe ook genaamd, teegens de anderzints zo vreedzaame Natie te pleegen, en bijgevoegde kennisgeving, dat de onderget:e gem:e du Plessis had geauthoriseert, om van het Ogenblik dat hij bij het gemelde Commando zoude zijn verscheenen, dadelijk alle vijandelijke onderneemingen te Staken, en zulks het zij minnelijk dan wel door de hem verleende macht teegen te gaan, en dat gemelde du Plessis, aldaar in allen opzichte des onderget:e persoon zoude Representeeren, tot zo lange den ondergeteek: zich zelve derwaards zoude hebben begeeven, omme alle differenten en disputen uit den weg te ruijmen, het geen den ondergeteek: voorneemens was, dadelijk, wanneer de huishoudelijke omstandigheeden der Colonie zulks toelieten te volbrengen. – Hebbende den Onderget:e daarbij ook gevoegd eene ernstige waarschouwing aan alle de Ingezeetenens, om hoe zeer men wel wilde gelooven, dat dezelve van de Caffers eenige overlast leeden, die Natie voor als nog egter met rust te laten, als wel moetende begrijpen, dat men reeds van een genoegzaam onoverwinnelijke vijand namelyk de Bosjesmans was omringd, en dat het dus beeter was, thans een wijnig toe te geeven, dan zich door voorbarigheid eene tweede en nog magtiger vijand op den hals te haalen; waardoor Wiskunstig het land met een totale ondergang gedreigd wierd. gelijk UWelEdele Grootachtb: en E Achtb: uit den inhoude der voorsz:e ordre, deeze onder N:o 2 in Copia geannexeerd, des begeerende nader zullen kunnen beoogen.

Om in dat voorneemen wel te Slagen, Schreef den Onderget: te gelyk eene Missive aan den Lieut:t Carolus Joh:s Tregard, houdende kennisgeving van het voorsz:e door du Plessis gedaan bericht, en eene uitdrukkelijke ordre, om, neevensgemelde du Plessis gezamentlijk de Vijandelijke onderneemingen der ged:e Ingezeetenens ten opzichte der Caffers teegen te gaan.

Dog den Onderget:e ontfging op den 24: van dezelve maand eene rescriptie van ged:e du Plessis reeds door den ondergeteek: bij zijne voorige Missive in Originali aan UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: gesuppeditieerd, waaruit hij tot zijne allergrootste verwondering vernam, dat het zelve Commando, onder bevel van ged:e Lindequee reeds den 18:e van gemelde Maand de Caffers Natie had aangevallen.

Hieröp vond den Onderget: goed aan gemelde du Plessis en Tregard te doen toekomen, zodanige ordres, als UWelEdele Groot Achtb: en E: Achtb: uit de Copia's der geannexeerde Missives van den 24:e Maij onder N:o 3 en 3 1/2 nader zal komen te Consteeren.

Hebbende echter, zo als de onderget: vervolgens in persoon bij het zelve Commando verscheenen door ged:e du Plessis is onderrigt geworden, den gem:e officier Tregard zich aan de hem bij voorsz:e twee Missive gedaane aanschrijving in't minste niet bekreund, en zelfs geene devoiren aangewend, om aan voorschr: beveelen van de Onderget:e hare executie te geeven.— Ook heeft den onderget: voorts niet verzuimd in eene daartoe expres belegde gecombineerde vergadering ter zaake van 't voorsz:e onbevoegd Commando zodanige maatregelen te neemen, als de tijds omstandigheden vorderde, en hij reeds de Eere heeft gehad bij zijne voorige aan UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: te developpeeren.

2:o dat juist ter zelve tijd wanneer aan den Ondergeteek: van het voorneemen van ged:e Lindecquee, door gen: du Plessis was kennis gegeven, zich bij de onderget:e bevonden, de Caffers Capit:ns Nogoza en Karkotie dewelke zich ter Drostdije hadden vervoegd om te klagen, over mishandelingen van den burger Coenraad de Buijs de Caffers Natie aangedaan en bestaande van in't onthouden van derzelve wijven en Vee.

Deeze beide Capitijns op het gerugt van de Ruptures met hunne Natie niet hebbende durven onderneemen, zonder des onderget:e bijzondere adsistentie weder naar hun land te rug te keeren, en desweegens hunne bekommring aan den Onderget:e te kennen hebbende gegeven; heeft den Onderget:e na aan dezelve eenige Snuijserijen te hebben geschonken, hen met een open geleibrief, mitsg:s met de nodige aanschrijvens aan ged:e Tregard voorzien, en vervolgens laten vertrekken: houdende de brief aan gem:e Tregard Speciaal last, om verder te zorgen, dat dezelve Caffers, onverhindert naar hunne hoofde zoude kunnen doortrekken, ten einde de boodschappen hem meede gegeven, en hierinne bestaande, dat zij zich maar Stil moesten houden, en dat den Ondergeteek: zich ten eersten bij hun zoude vervoegen, om hen recht te verschaffen, over te brengen, en den ondergeteek: vervolgens hunl: antwoord te doen toekoomen.

Aan welken last, gemelde Tregard almeede heeft kunnen goedvinden in 't minste geen gehoor te geeven; hebbende hij dezelve afgezanten, zonder hen de minste adsistentie te bieden, laten dwalen; zo dat dan ook de vreedzaame pogingen, bij den onderget: in dit opzicht aangewend zijn illusoir geworden; zijnde de last aan Tregard, vervat bij eene Copieelijk hierneevens gevoegde Missive Sub N:o 4.

3:o dat den burger Nicolaas Goelde aan den Ondergeteekende ter kennis heeft gebracht, dat hij en verscheide Ingezeetenen, meerm:e Tregard in persoon hadden verzogt, aan den Onderget: Rapport, te doen, van den overlast die zij van de Caffers moesten lijden, het welk door hem was aangenoomen, invoegen zij dan ook daarinne hadden berust; Terwijl echter door voorm:e Tregard aan dit billyk verzoek der Ingezeetenen niet is voldaan en die klagten dus aan den Ondergetek: niet op zijn tijd bekend geworden; zijnde wijders deeze onder N:o 5 in originali bygevoegd, eene door den burger Hendrik Klopper, aan den Onderget: op Commando zijnde, geschreeven Missive, waaruit al meede blijkt dat dezelve klopper zich bij dikwerf gem:e Tregard als officier in zijn district had vervoegd, en te kennen gegeven, dat de vijandelijke Caffers na de Bruins hoogte Scheenen door te dringen, verzoekende hiervan ten Spoedigsten, aan den Landdrost Rapport te doen, doch dat hij volstrekt geweigert had zulks op zich te neemen.

4:o Behooren de voorsz:e ongelukkige ruptures der Caffers naar het inzien van den Onderget:s ook wel voornamentlijk te worden geattribueerd aan het gedrag van den burger Coenraad de Buijs en de herhaalde mishandelingen door denzelven aan die anderzints zo beraisonneerde en Vreedlievende Natie, bij aanhoudendheid gepleegd

De ondergeteekende heeft de eer, onder N:o 6 over te leggen eene Verklaring door den gedoopten bastaard Hottentot Gerrit Coetsée verleeden, waarbij onder anderen blijkt, hoe gemelde de Buijs gewoon is geweest onder pretext van Oliphanten te Schieten zich onder de Caffers te begeeven, uit derzelve Craalen zodanige beesten als hem best aanstonden naar t zijn plaats te doen jaagen, voorts de Caffers die zich hierover beklagen, op de grond te doen nederleggen en tusschen leeven en dood had gestraft.

dat hij verder aan de Hottentotten Platje en Picqueur ordre had gegeven, om op de Caffers te Schieten, en waarvan dan ook de eerstgemelde Vijf en laatstgem:e Vier hadden dood geschooten.

Onder N:o 7 heeft den onderget:e overgelegd, een Verklaring door den Hottentot Platje gepasseerd, geschreeven door de eigen hand van wijlen den Secretaris Stanhoffius dog door de getuigen en gemelde Secretaris niet geteekend, waaruit almeede de verregaande mishandeling door gemelde de Buijs aan de Caffers gepleegd blykt: voorts moet den onderget: betuigen dat den Caffers Capitijn Langa hem onderget: bij geleegendheid dat hij zich met een escorte manschappen heeft bevonden bij den Caffers Capitijn Sambé, alwaar de gem:e Langa Krijgsgevangen was ten aanhoren van de burgers Ignatius Michiel van Rooijen, Cornelis Coetsee en Stephanus Scheepers heeft gedeclareerd, dat de vijandelijkheeden door hem aan de Christenen enkel en alleen waren gepleegd, om zich over de mishandelingen van Coenraad de Buijs die zijn Langa's wijf met geweld had tot zig genoomen en als zijn bijzit gebruikt te wreken; het welke ook nog is bevestigd geworden, door declaratiën van de Caffers Capitijns Tholi en Kamma beide zoons van gem:e Langa, en in 't byzijn van den Landdrost Faure gedaan, blykens twee eigenhandige nota's van denzelver hiernevens; om dat de onderget:e op dit Ogenblik buiten Staat is, daarvan een behoorlijk getuig Schrift te Suppediteeren, alleenlijk ter Speculatie gevoegd Sub N:o 8:

De onderget: kan niet voorbij nog te noteeren, dat bij het laatste Commando bij geleegendheid eener attacque op de Caffers eenige manschappen waaronder de Veldwachtmeesters Gerrit Hendrik Rautenbag, Hendrik Janse van Rensburg en Joh:s Arnold:s Botma aan de onderget: hebben gerapporteerd, dat door de Caffers waaren uitgeroepen, dat wanneer de Burgers Coenraad de Buis, Coenraad Bezuidenhout en Christoffel Botha die de hoofd oorzaken van den Oorlog zijn, als hebbende hunne meïden ontroofd en tot bijzit gebruikt, uit de Colonie wierden geweerd, als dan de vijandelijkheeden tusschen hen zoude ophouden.

Dat den Oud Heemraad van Zwellendam Stephanus Ferraira aan den Landdrost Faure had betuigd, dat hij niet twijffelde, of wanneer gemelde de Buijs, uit het Land wierde gebannen, er als dan wel vrede met de Caffers zijn zoude.

Dat uit eene Resolutie van Krygsraaden van Graaffe Reinet blykt, dat door gemelde de Buijs eenige jaaren geleeden een klagtschrift ter vergadering is overgeleeverd geworden, bij verscheide lieden onderteekend, wegens de Overlast die door de Caffers aan hen zoude zijn gepleegd, terwijl bij onderzoek is bevonden, dat de namen dier klagers door hem de Buijs zelve valschelijk waaren geteekend, waarover hij ook in Vergadering is gecorrigeerd geworden.

Dat den burger Gerrit Hendrik Rautenbag almeede aan den onderget: heeft betuigd, dat Jan Oosthuisen en deszelfs huisvrouw, woonende tusschen de Bosjesmans en Zondags Rivieren, aan hem hadden verhaald, dat den vijandelijken Capitein Chakka, voor omtrend een Jaar, bij hun was geweest, en zich bitterlijk over de mishandelingen, die door gem:e de Buijs aan hen wierden gepleegd hadden beklaagd; met betuiging wijders dat hij Rautenbag met een gedeelte burgers geintentioneerd was geweest de Regeering bij geschrifte ootmoedig te verzoeken, dat gemelde Buijs uit hoofde van zijn Strafwaardig gedrag, uit de Colonie mogt worden geweerd, gelijk ook nog door den Veldwachtmeester van de Zwartkops Rivier Cornelis van Rooijen onder wiens district gemelde de Buijs woonachtig is geweest, aan den Onderget: is gedeclareerd geworden, dat de Caffers zich bij continuatie aan hem over de mishandeling van meerm:e Buijs hadden beklaagd.

En heeft ook den onderget: nauwlijks drie daagen na zijn arrivement te Graaffe Reinet in 't begin van den voorleeden Jaar 1793 wanneer de Caffers Capitijns Nogora en Karkotie, verzeld van de Hottentotten Willem Hasebek en Adam Vogel, zich over dezelfde de Buijs op nieuw beklaagde, terstond gemelde de Buijs bij een Missive zijn Strafwaardig gedrag Serieuselijk onder het oog gebracht, met last, om zich ter zijner verantwoording ten Spoedigsten ter Drostdij te vervoegen; doch om zeeker te zijn, dat die Schriftelijke ordre na behoren zoude worden besteld, heeft den onderget: dezelve gesloten in eene missive aan voorm:e Lieut:t Tregard, met recommandatie, om de voorsz:e ordre in persoon, dan wel door wettige Reedenen verhindert

wordende, door den Veldwachtmeester Jacobus Janze van Rensburg jacobusz: te doen bezorgen; doch heeft denzelven Tregard van zich kunnen verkrijgen, om niet alleen de voorsz:e ordre aan de Buijs niet inpersoon ofte op een Secure wijze te besorgen, maar zelfs in weerwil van de Stipte last, dezelve niet eens aan de Veldwachtmeester Rensburg ter verdere bestelling te doen in handen komen; waardoor dan almeede is voortgevloeid dat gem:e Buijs in zijn gedrag Voortvaarende meerm:e Caffers tot die uitterstens zijn gekoomen.

Tot dus verre UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: is den onderget: dan ter voldoening aan Hoogstderzelver intentie gevorderd, met het onderzoek en de Recherches, welke hij in Staat is geweest te kunnen opsporen, van de reedenen en motiven, welke tot de oneenigheden met de Caffers hebben aanleiding gegeven.

De onderget: sal als nu de Vrijheid neemen, ter voldoening aan het derde point, eerbiedig voor te Stellen de middelen, welke naar zijn inzien geschikt kunnen zijn om de Vreede met de Caffers te Conserveeren of bestendig te doen blijven.

Een ieder WelEdele Groot Achtb: Heer en E Achtb: Heeren! die maar eene middelmatige kennis heeft van de gesteldheid van ons land en de aart der voorsz:e Caffers Natie, zal al ras begrijpen, dat de onlusten met dezelve, niet dan de allerruineuste gevolgen voor de Colonie en haare Ingezeetenen moeten na zich Sleepen, reeds gefolterd door de aanhoudende quellingen der Bosjesmanshottentotten, dewelke nu eindelijk tot eene wilde en woeste Natie gebracht zijnde, alleen bij den roof hun leeven ophouden, zijn de opgezeetenen der Colonie nog nauwlijks in Staat, om zich en hunne bezittingen daartegen te beveiligen. – En wie bezeit dan niet dat het pleegen van vijandelijkheden met de Caffers een zo magtig Volk, waarvan de ondervinding heeft geleerd, dat Slechts een gering gedeelte het land heeft kunnen beroeren, de allernootlotstigste gevolgen voor deze Colonie kan opleeveren.

Deeze gevolgen WelEdele Groot Achtb: Heer en E Achtb: Heeren! vertrouwd den Ondergeteekende onder eerbiedige correctie, dat in de eerste plaats door geen ander middel of weg kan worden teengengegaan, en mitsdien de rust en vreede met die Natie geconserveerd, als alleen door zagte en bescheide middelen.

Middelen, welke de onderget:e meermalen heeft ondervonden, dat op de Caffers Natie, als een volk voor reedenen vatbaar en jalours op zijne vrijheid Steeds zeer veel invloed kunnen maaken; doch teevens middelen zo alliëen van de denkwijze van veele onzer ingezeetenen, dat de ondergeteek:, hij moet het tot zijne bijzondere Smerte betuigen, bij continuatie de uitterste teegenkantingen en moeilijkheden ontmoet, om zommige derzelve van het pleegen van geweldenarijen jegens gem:e Natie te rug te houden; waarvan de blijken zich hebben geopenbaard, kort voor des onderget:e vertrek van Graaffe Reïnet; als wanneer den Lieut:t Carolus Joh: Tregard zig bij den Onderget:e heeft vervoegd, vergezeld van de burger officieren van Jaarsveld, Jacobus Gustaaf Tregard en Nicolaas Smith, waarvan de eerstgemelde het woord voerende, in zeer onbescheidene termen heeft gedeclareerd, dat de Commando's op de Caffers niet goed waaren gedaan, voor reedenen bijbrengende, dat de Ingezeetenen hun geroofd Vee niet te rug hadden ontvangen, *de Caffers niet genoeg geslaagen, en de Vreede alleen tusschen de Landdrosten en de Caffers was geslooten geworden*, voorts dat de Ingezeetenen hadden moeten te kort schieten, om dat ook de Hottentotten eenig Vee hadden ontvangen, met bijvoeging, dat daarover door Zes ingezeetenen bij hem klagten waaren ingebracht.

De onreedelijkheid hiervan, zullen UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: dadelijk apprehendeeren, wanneer dezelve gelieven in aanmerking te neemen, dat de Hottentotten ter adsistentie der Commando's gediend hebbende, altoos in 't eerste vuur en op de gevaarlijkste plaatsen zijn geemploieerd geworden, en bij continuatie met alle blijken van gewilligheid hun best hebben gedaan, en hun leeven gewaagd, waaromme men dan ook geene zwarigheid heeft gemaakt, hun op deze Expeditie eene beloning toe te zeggen, en dus na het voleindigen der Commissie aan die belofte plichtschuldig te voldoen, echter op eene wijze die nimmer kan geacht worden tot eenig nadeel van belang voor de Ingezeetenen te hebben verstrekt, alzo de meeste Hottentotten zich met één of twee beesten hebben moeten vergenoegen; niet teegenstaande het zeker is, dat

het getal der Hottentotten, bij de meeste expeditiën teegen de Caffers of Bosjesmans, dat der Christenen ver overtrefd, en dus de voorzichtigheid gebied te zorgen, dat dezelve Hottentotten, nooit de lust bekruipe, om de Christenen te verlaten en zich bij den Vijand te voegen.

Ondertusschen heeft de onderget: van den voorsz:e drie Officieren Carel Johannes en Jacobus Tregard, mitsg:s Adriaan van Jaarsveld de verklaringen ingewonnen en deeze onder N:s 9, 10 en 11: bygevoegd.

Dog om verder te Spreeken over voorsz:e 3:e point de onderget:e had zo even de eer aan te merken, en hij is ook overtuigd, dat UWelEdele Groot Achtb en E Achtb: intentie geduurig daarheen Strekt, dat de oneenigheden met de voorsz:e Caffers bij aanhoudendheid door de zagste middelen behooren te worden uit de weg geruimd, ten minste en in allen gevalle dat men tot geene uitterste behoord, recours te neemen, als alleen wanneer de middelen van defensie noodzakelijk worden, en alle andere weegen van menschelykheid te vergeefs zijn beproefd.

Als een gevolg dier beginselen, is dan ook in de eerste plaatse van't hoogste aanbelang UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: dadelijke en Serieuse voorsieninge teegen het doen van Commando's buiten de alleruitterste noodzakelykheid, welke de ondergeteek: thans niet in Staat is, te rug te houden, als hebbende voorsz:e officier Carolus Johannes Tregard, die gelijk uit de voorsz:e verklaring duidelyk te zien is, de ingezeetenen hiertoe geduurig trachten, aan te zetten, of te animeeren, in de laatste gehoudene gecombineerde Vergadering van den 3:e der gepasseerde Maand Februarij expres over deeze zaak belegd, niettegenstaande alle de overige Heemraaden en Krijgsofficieren met den ondergeteek: volkoomen in begrip quadreeren, evenwel fort en ferm op het doen van Commando's en het attacqueeren der Caffers de novo blijven insteeren, waarteegens de onderget: en voorsz:e Heemraaden en Officieren zo veel mogelijk alle gepaste maatregelen hebben trachten te neemen, met het doen van Zodanige aanschrijvens, Collegies weegen, aan de veldwachtmeesters, als UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: des begeerende uit de onder N:o 12 bijgevoegde Copie nader zullen kunnen ontwaren.

Voor het overige vertrouwd de ondergeteek: noch onder eerbiedige Correctie, dat de volgende maatregelen met zeer veel Succes zoude kunnen worden geemploieerd, om op den duur de rust en tranquilliteit tusschen de Caffers Natie en de Christenen te conserveeren.

1:o met te Renoveeren alle zodanige plaacaaten als gestatueerd zijn, om het ruilen van Vee met de Caffers en voor al de mishandeling derzelven teegen te gaan.

2:o met te bepalen, dat niemand der ingezeetenen sal vermogen zich over de grote Visch-rivier te begeeven, onder geene pretexten hoe ook genaamd zelfs ook niet om ordonnantiën verkreegen hebbende, aldaar Oliphanten te mogen gaan Schieten, ten zij zulks in het bizonder wierd toegestaan, aan deeze of geene weldenkende Ingezeetenen, van wien men zich overtuigd houd, dat daarvan geen misbruik zal worden gemaakt, het geen onder eerbiedige Correctie zoude behooren te werden gedefereert gelaten aan den Landdrost dewelke van de denkwijze der Ingezeetenen van nabij kennis draagd.

3:e Dat ook alzoo wederkeerig niemand der Caffers Natie zich aan deeze zijde der groote Visch-rivier zal mogen laten vinden, op pne van als verraders aangemerkt en met geweld te rug gedreeven te worden met uitzondering alleenlijk van zodanige Caffers als door derzelve Capitijns tot het overbrengen van boodSchappen ter drostdije mogten werden geemploieerd als in welk geval dezelve van een kopere plaat met zeeker merk zo als de onderget:e aan ieder Caffers Capitijn een heeft present gedaan als een teeken van Vrijgeleide, zouden behooren te zijn voorzien, van hoedanige teekenen van vrijgelijde mentie word gemaakt in de nevensgaande Missive aan de voorsz:e officier Adriaan van Jaarsveld Sub N:o 13.

Deeze Schikkingen zoude de ondergeteek: aan alle de Caffers Capitijns zoo veel doenlijk, dan wel aan de voornaamste derzelve in persoon, of door getrouwe afgezanten ter kennisse behooren te doen koomen, en

voorts met dezelve de nodige verbintenissen aangaan: En zoude de ondergeteek: ook vermeenen dat het thans ten uitterste dienstige zouden zien, eenige Snuijsereien volgens neevensgaande Lyst ten blijke van vriendschap aan de gemelde Caffers Capitijns te verstrekken en dat om alle ruilingen met de Ingezeetenen te vermeiden, waartoe de Caffers, om zich van de bij hun onontbeerlijke Cieraaden te voorzien nog altoos geneegendheid zullen blijven betoonen, het meede niet ondienstig zoude jaarlijks eene geringe hoeveelheid tot die eindens te doen verstrekken.

Door al het welk den Onderget:e met eerbied vertrouwd, dat door de tijd de rust tusschen gem:e Natie en onze Ingezeetenen zal worden herSteld en dus de gevolgen, die men anderzints daaruit te gemoed ziet, voorgekomen

Hiermeede zoude de ondergeteek: dit zijn Schriftuur kunnen besluiten waare het niet, dat zo wel zijnen plicht als de goede ordre vorderde dat hij ook teevens aan UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: ter kennisse bracht de insolentiën waarin zommige wijnige persoonen zich in de voorsz:e Colonie te buiten gaan enkel en alleen om dat aan haare zucht en neiging ten opzichte der gemelde Caffers en andere naturellen door de onderget: niet den ruimen teugel word gevierd.

Onder dezelve persoonen bevinden zich, behalven de bovengemelde Carolus Johannes Tregard waarvan hiervoren breeder is gewag gemaakt, voornamentlijk voorschreeve Coenraad de Buijs, Johannes Botha Jacobusz: en Cornelis Faber, welke zich bij geleendheid dat het Zwellendams Commando onder bevel van den Capitijn Laurens de Jager zich had gevoegd bij dat der Colonie Graaffe Rijnet, om gezamentlijk teegens de Caffers te ageeren, volstrekt begeerd, en ook veele anderen hebben opgemaakt, om te vorderen, dat niet alleen alle de op Commando zijnde Ingezeetenen, maar zelfs den Landdrost van Graaffe Reinet, ofte de onderget: ondergeschikt zoude behooren te zijn, aan het opperbevel van voorm:e de Jager: waarvan de Onderget: geene ander reedenen kan bevroeden, dan alleenlijk deeze, dat zij van de denkwijze van den Onderget: onderricht, onder zijn Opperbevel zich niet zoude kunnen vleien met de hoope, van zich deeze geleendheid ten nutte te zullen mogen maaken, in het exerceeren van hunne gewoone Wreedheeden op de kaffers natie. Ondertusschen is het insubordinaat gedrag van voorsz:e Buijs C: S: zo verre gegaan, dat zij, met een aantal van ruim Twee Hondert man voor de Tent van den Onderget: zijn verscheenen, en verklaard hebben, zich onder het bevel van voorm:e de Jager te zullen vervoegen: Een gedrag WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: Heeren het welk in zoortgelijke Criticque ogenblikken dikwils tot de grootste wanordens, ja tot ondergang der Colonie zoude kunnen Strecken, hoe zeer zulks ook in het laatste geval daarvan het effect niet is geweest, alzoo de meeste zich hebben laten bevreedigen, met de ferme declaratie van den ondergeteek: dat hij het opperbevel moest en ook zoude houden, en niet gedogen, dat een Capitijn der Colonie Zwellendam gezag voerde over den Landdrost van Graaffe Reinet: dan hier door is echter de quaadwilligheid van voorsz:e Buijs C: S: niet alleen niet verdweenen, maar heef nog ten gevolge gehad dat wanneer den burger Jan Duvenage geweigert hebbende de beveelen van den Heemraad Hendrik Mijntjes van den Berg die in de kaffers Commissie den Landdrost representeerde te gehoorzaamen, door den Onderget: op eene bescheide wijze hierover wierd Onderhouden, denzelven heeft kunnen goedvinden, op eene publicque vendutie ten aanhooren van verscheide lieden den Onderget:e in brutale termen toe te voegen: Jij kan doen wat gij niet laten wilt, het volk op het Commando heeft jou ook niet willen gehoorzaam en zijn niet gestraft, om die reeden doe ik het ook niet; En daarom acht den Onderget: zich verpligt UWelEdele Groot Acht: en E Achtb: op het needrigst te Suppliceeren, dat hoogstdezelve hem gelieven te maintineeren teegen voorsch: disobedient persoonen, op zodanige wijze als UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: meest geschikt zullen oordeelen tot Conservatie van de goede ordre in de Colonie Graaffe reinet, mitsg:s om het gezag deezer Regeeringe zodanig te kunnen bewaaren, dat men in die Colonie ondervinde, dat hoe groot ook de distantie tusschen haar en het Hoofdgebied zij, het zelve niet te min in Staat is en blijft, om haar wettige Authoriteit teegen de pogingen van kwalijk denkende te beveiligen en te beschermen.

Dat het ondertusschen van het uitterste belang is, om in de Colonie Graaffe Reinet het gezag van de Regeeringe zo stipt mogelijk te handhaven, blijkt uit het gedrag van de burgers Willem de Clercq, Frans

Krieger, Marthinus Prinslo George Diederik Gehr en Jan Bosch dewelke ronduit geweigert hebben, den Eed van trouwe aan den WelEdelen Groot Achtb: Heere Commissaris over dit Gouvernement te doen: welke weigeringen wel niet kan geacht worden uit hoofde der geschillen met de Caffers natie te zyn geschied, en dus ook geene betrekking heeft tot het oogmerk deezer Memorie: doch waaromtrent den ondergeteekende zich echter beswaard vind, UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: ignorant te laten, alzo niets een meer Schadelijken invloed kan hebben op de Rust en goede orde als het weigeren van den Eed van Trouwe, door lieden die zulks doen alleen uit hoofdigheid, en zonder daartoe eenige grond te hebben; zijnde zodanige personen uit haren aart geschikt, voor al in een Colonie zo ver afgeleegen, om de rustige gemoederen aan het gisten te brengen, en dus den grondslag ten algemeene verdere te leggen.

De ondergeteek: vertrouwd dat UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: hem deeze uitstappen ten goede zullen gelieven te duiden; en het is in de vaste hoope op UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: vaderlijke protectie, dat hij deeze Memorie besluit; hoogst dezelve verzeekerende met onafgebroken trouwe zich Steeds te zullen betoonen

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: Achtb: Heeren!

UWelEdele Groot Agtb: en E Achtb: zeer ootm: getr: en gehoorz: dienaaren /:get:/ H: D Maijnier

Cabo de Goede Hoop Ultimo Maart 1794.

na lecture van welke Stukken door den edelen Heer Commissaris wierd gecommuniceerd, dat zijn Ed: bij t' inzien van dezelve, uit overtuijging van de noodzakelijkheid dat met de meestmogelijke Spoed wierde gezorgd om eensdeels de zucht tot tweedracht en insubordinatie, die blijkens dat bericht in de Colegiën der Colonie Graaffe Reinet haare verderflijke uitwerkselen begon te doen ondervinden te weeren en te Stuiten, en ten anderen de ongeoorloofde inclinatie der opgezeeten van dat district om gestadig Commando's teegens de Caffers te doen zonder noodzakelijkheid en meestal uit een betrachting van zelfsbelang ten nadeele van't algemeen welzijn en op eigene autoriteit zonder qualificatie van den Landdrost veel min op die deezer Regeering voor nu en voor altoos afsnijden, vermeend hadt omme uit aanmerking van de dringende bezigheeden die het expedieeren van S Compagn:s Bodems in de voorleedene maand April hadt veroorzaakt, en waardoor de deliberatien over zulke volumineuse Geschriften hebben moeten blyven uitgesteld, niet omheen te mogen zijn in zyn Ed: qualiteit als Commissaris over dit Gouvernement, eerst aan Landdrost Heemraaden en Krijgsofficieren der gezegde Colonie te richten eene ernstige en nadrukkelijke Missive, om de rust, vrede, eendracht en ondergeschiktheid onder hen en de opgezeetenen te herstellen en bestendig te doen blyven, en vervolgens eene andere aan den Landdrost alleen, om de voortgang der ongequalificeerde Commandos op de Caffers voor te koomen en te weeren, en daardoor de met die natie getroffen vrede te bevestigen en van duur te doen zijn, welke Missives repectively gedateerd den 11:e en 29:ste April jongstleeden bevonden wierden van volgende inhoude.

Graaffe Reinet

Aan den koopman en Landdrost Honoratus Christiaan David Maijnier neevens Heemraaden en Krijgsofficieren aldaar.

Goede Vrienden!

De Landdrost van UWe Colonie in persoon aan de Caap verscheenen zijnde, heeft mij van zijne verrigtingen, omtrent de ruptures der Caffers natie nader en uitvoerig Rapport gedaan.

Welk Rapport vergeleeken met het berigt, dienaangaande door hem, den Landdrost van Zwellendam beneevens Heemraaden en krijgsofficieren voorlopig aan de Regeering gedaan, heeft het door hem in deez

gehouden gedrag als met d' intentie der Regeering en met de indrukken van menschlijkheid volkoomen overeenkomstig, mijne bijzondere goedkeuring weg gedraagen.

Uit de door de Landdrost aan mij gesuppediteerde Stukken is mij verder gebleeken, dat verscheide lieden der Colonie Graaffe Reinet, onvergenoegd dat haar uit het op de Caffers veroverd vee een zoo gering aantal beesten in evenredigheid van het geen hen volgens de gedaane opgaave zoude zijn ontnoomen geworden, was te beurt gevallen, hunne geneigdheid hebben getoond om weder in het Cafferland te dringen en die natie ongeacht de onlangs met dezelve getroffene Vrede op nieuws aan te tasten ten einde de nog geleeden werdende Schade op eene geweldige wijze te verhalen.

Eene onderneeming waarover ik mij om der gevolgen wille, niet genoeg heb kunnen verwonderen: daar, behalven de pnaliteiten, waarin zodanige Ingezeetenen dadelijk volgens 'S lands wetten en placcaaten teegens het aanranden der Caffers natie g'Emaneed /: en welke placcaaten ik begeere dat ten Strengsten zullen moeten worden gemaintineerd:/ hierdoor zoude zijn vervallen, het bezef van hunne eigene welzijn hen daarenboven hadden behooren te doen inzien dat een Stap van dien aart de Colonie aan de bitterste onheilen zoude bloot stellen en zulks te meer, nadien de goede Ingezeetenen volgens de berigten die ik daarvan bekomen heb, thans meer dan ooit door de rovende Bosjesmans Hottentotten worden ontrust; waartegen zij nauwelijks meer in Staat zijn zich in hunne bezittingen naar behooren te beveiligen en welke natie, wanneer men zig nog bovendien de Caffers als een opentlijke vijand, op den hals haalde te minder in haare moord en roofzucht zouden kunnen worden beteugeld.

Om dus provisioneel op de best mogelijke wijze hierin te voorsien heb ik raadsaam g'oordeeld den Landdrost Uwer Colonie te ordonneeren gelijk hij g'ordonneert word bij deezen, om ten opzichte der gementioneerde Caffers natie met alle mogelyke zachtzinnigheid te werk te gaan, en, is 't doenlyk, dezelve met bescheidenheid in der minne uit de door onze Ingezeetenen bewoonde Streken velds, of uit onze limiten tot over de groote Visrivier te brengen, voorts in het bijzonder, om geene Commando's hoe ook genaamt op de Caffers te doen afgaan, als alleen ingevallen waarin voldoende zal zijn gebleeken dat zulks in Cas van tegenweer en om de bezittingen der Ingezeetenen teegens aanvallen te beveiligen niet te vermijden en dus noodzakelijk is.

Te gelyk heb ik in mijne qualiteit nodig g'oordeeld den gemeld Landdrost te autoriseeren om wanneer in UWE: Colegiën voordragten of adressen met betrekking tot de Caffers voorkomen, waaromtrent bij hem bedenkykheeden mogten ontstaan, de besluiten daarop als dan, tot tijd en wijlen hij desweegens de beveelen der Regeering zal hebben vernoomen, op te Schorten: waar van UE: bij deezen kennisse word gegeven, met last om dadelijk aan alle de Veldwagtmeesters in UE Colonie te doen afgeeven Extracten uit deeze mijne aanschrijving ten einde betreffende de gemelde Caffers Natie te dienen tot hun naricht.

Dan daar de beste maatregelen hun bedoelde oogmerk missen, zoo niet een ieder in het zijne en wel inzonderheid de geene die Eed en amptshalven verplicht zijn daartoe meede te werken in de eerste plaatse de pogingen der Regeering tot nut der Ingezeetenen aangewend op eene kragtadige wijze ondersteunen, zoo verwagte ik van UE: en vermaane U lieden daartoe voor zoo veel des noods zeer ernstig, dat voor de Stipte naarkoming der beveelen, welke ik bij deezen uitvaardige van Uwe zijde niet alleen met allen mogelijken ijver zal worden gezorgd maar dat ook een yder Uwer als ingezeeten zo in dit als in alle andere opzichten door zijn voorbeeld zal trachten te bevestigen hoe noodzakelijk het zij dat in maatschappijen eene betamelijke ondergeschiktheid en onderwerping plaats grijpen aan alle Schikkingen welke beraamd worden door die geenen die zich in de moeielijke en zwaarwigtige betrekking gesteld vinden om S Volks zekerheid en geluk naar best vermoogen te bevorderen en te handhaaven.

Ik vetrouwe dat UE alle een volkoomen bezef zullen hebben van derzelve duure verplichting om tot bevordering van de belangens der goede Ingezeetenen in UW kring meede te werken en dat U lieden beste pogingen zig altoos daar heenen zullen Strekken om U waardiglijk van Uwen pligt in deezen te kwijten,

terwijl het mij altoos ten uittersten ongevallig zoude zijn, te verneemen dat iemand onder U zich zelven in zoo verre had vergeeten om de Welvaart Uwer meede burgeren op de eene of andere wijze te verwaarlooze, en daar door niet alleen een hoger bescherming noodzakelyk te maken maar ook zich zelven ten hoogsten verantwoordelyk te Stellen.

Het zal in deezen dan vooral afhangen van die betamelijke ondergeschiktheid welke in alle betrekkingen moet plaast hebben, zoo wel bij de Ingezeetenen ten opzigte van UE en hoogere Gebiederen als bij UE: met betrekking tot den geenen door wien door de Regeering het bestier van UW Colonie en de verantwoordelykheid daarvan in de eerste plaats is opgedragen, zodanige ondergeschiktheid, en eene onderlinge goede verstandhouding in Uwe vergaderingen worden UE: bij deezen ten ernstigsten aanbevolen, op dat dus de goede Ingezeetenen door dergelyke gepaste voorbeelden mogen worden opgewekt om alzo de rust, goede order en geluk in UE Colonie op een duurzamen voet te vestigen

In welke verwachting ik na groete blijve

UE: Goede Vriend /was get:/ A: J: Sluijsken.

In t Casteel de Goede Hoop den 11 April 1794.

Graaffe Reneit

Aan den koopman Titulair H: C: D: Maijnier Landdrost aldaar.

Goede Vriend!

Daar ik toe nog te geenen tyd hebbe gehad om te besluiten op U Vertoog van den 31:e maart Jongstleeden, dient deeze om UE: voorloopig te gelasten, ten einde alle ende een iegelyk te beveelen om zig wel te hoeden en zorge te dragen van eenige vijandelykheeden te onderneemen teegen de Caffers Natie, en dienvolgens allen Krijgsofficieren Veldwachtmeesters, en wie ook in eenig Commando mag zijn gesteld op 't Sterkste te verbieden om eenige Commando's of Samenvoegingen van Ingezeetenen te commandeeren, ofte aan te voeren en de gezeide Caffers te attacqueeren, zonder daartoe alvorens eene legale ordre van UE: te hebben erlangd, op pne van ter contrarie doende als verstoorders van de publicque Rust te zullen worden gestraft, terwijl een ieder welke zal worden bevonden eenige Caffers op eene moedwillige wijze en zonder dat zelf verdediging zulks noodzaaklyk heeft gemaakt sal hebben om't leeven gebragt ofte door zijne Hottentotten of Slaven doen brengen daar voor navolgens de wetten aan den lijve en leeven worden gestraft

En daar ik Overtuigd ben dat 't eenigste middel om den oorlog met de Caffers, in 't vervolg Voor te koomen en daardoor aan de goede Ingezeetenen en Braave Burgers Uwer Districts eene geruste bezittinge haarer Vee en goederen te bezorgen, daarin geleegeen is, dat UE: door vriendelijke negotiatiën zoekt te bewerken dat die welke zij nog aan deeze zijde der Groote Visch-rivier bevinden, zich over dezelve te rug begeeven, en dat vervolgens dezelve Rivier tot eene landscheiding worde bepaald, zoo als bij UE: vertoog voorgesteld is, zoo zal UE: alle de Heemraaden en krijgsofficieren uit mijnen naame recommandeeren om ten voorsch: einde met UE: meede te werken en al 't haare toebrengen om door den Oorlog voor te koomen 't land in rust en vrede te brengen en daarinne te doen blijven

En nadien tot onderhoud van die rust en vrede noodzaaklyk komt te weezen alle verkeerung, handel of ruiling tusschen onze opgezeetenen en de Caffers te stuiten, zo zal UE: beneevens alle die zulks mogt aangaan met alle zorgvuldigheid moeten waaken dat 't placaat waarbij aan de Ingezeetenen is verboden zig over de gemelde groote Visch-rivier te begeeven behoorlyk worde gehandhaaft zonder eenige oogluiking ofte verdrag, en zo meede dat de opgezeetenen op geenerhande wijze 't door ruiling of andere pretext van geschenken zich in 't bezit Stellen van een dan wel meerder Caffersbeesten, alwaare 't zelfs dat dezelve door

de Caffers aan deeze zijde van de groote Vischrivier wierden gebragt en hen aangeboden.

dan vermits aan UE: is gebleeken hoe niettegenstaande dit verbod den Burger Lucas Meijer zig heeft toege eigend 17 a 18 Caffersbeesten, en zo meede dat den Burger Barend Lindequee beneevens de Burgers Willem Grobbelaar, Abraham Duvinage, Lucas Meijer, Isaac Cornelis van Rooijen Cornelisz:e en Johannes Grobbelaar, zig zonder UE: last op Commando hebben gegeven en van de Caffers Vee overweldigd, dit Vee verdeeld en voorts van dit een en ander maanden na hun te rugkomst toevallig aan UE: kennisse gegeven, zo zal UEd: alle gemelde persoonen en zo meede den Luitenant Carolus Johannes Tregard, de Burgers Coenraad de Buijs, Coenraad Bezuidenhout en Christoffel Botha, provisioneel uit mijnen naam aanschrijven dat hun onbetamelijk gedrag mijne hoogste indignatie heeft verwekt met serieuze recomandatie om zig voortaan met behoorlijke ondergeschiktheid te gedraagen naar de wetten ten nutte van hen en hunne meede Ingezeetenen gemaakt en bedreiging dat zo wanneer zij wederom daarvan mogten koomen af te wijken, zij alle na merites zullen worden gestraft en zal UE: met verdubbelde Ijver moeten waaken dat zo de gezegde persoonen als alle anderen die voortaan eenige knevelarijen aan de Caffers mogten pleegen in handen van de Justitie geraaken ten einde na verdienste en anderen ten afschrik te kunnen worden gestraft.

Waar meede blijve

UE: goede Vriend

'Ter ordonn:e van den Edelen Heer Commissaris /:was get:/ G: F: Goetz: Secretaris

In t Casteel de Goede Hoop den 29:e April 1794.

den Edele Heer Commissaris voor deeze byzondere zorgje beleefdelijk bedankt geworden zijnde, is vervolgens over de overige pointen bij het bericht van den Landdrost Maijnier voorkomende en welke 'S Raads voorzieningje vorderen met alle attentie gedelibereerd en daarop beslooten:

dat om voortaan voor te koomen de onregelmatige pretensien welke de Opgezeetenen hebben geformeerd om Schadelooos te worden gehouden over het Vee door de Caffers van hen geroofd en zo meede dat door bedriegelyke opgaaven van de bezittingen der gezamentlijke Opgezeetenen de Colonie Graaffe–Reinet niet worden verstookten van het geen een ieder hunner na mate van zijn vermoogen moete opbrengen ter goedmaakingje van de algemeene kosten en om de allezints zorgelyke Staat der finantiën van gedachte Colonie een beter aanzien te doen verkrijgen, Landdrost en Heemraaden wel expresselyk zullen worden geordonneerd en gelast, gepaste middelen te beraamen en te bewerkstelligen, omme voortaan alle fraudes die in de gewoone jaarlijkse opgaaven, voornamentlijk met betrekking tot het Vee plaats hebben gehad, te weeren, waartoe zij voornamentlijk zullen moeten doen strekken de vermaningen tot de verpligting waarönder een ieder der Opgezeetenen legt, om in een land als dit, waar over het algemeen zeer weinige, doch door de Bewooners van het district van Graaffe–Reinet geene anderen belastingen worden gedraagen dan een geringe Recognitie der Leeningsplaatsen door hen bewoond, beboùwd en beweid wordende, na best vermoogen en zo als de welingerichte bepaalingen koomen te vorderen, een ieder naar maate van de talrijkheid zijner kùdde te contribùeeren, om ten behoefje van S Colonies Cassa en dùs ten hùnne eïge nutte, met blymoedigheid op te brengen, zodanige penningen als vereischt worden, om de publicque Gebouwen en zodanige Ambtenaaren als van weegens de Colonie moeten worden onderhouden, in Stand te kunnen doen blijven en te Salarieeren, ten eïnde de op de Colonie en dus op de bezittingen van de gezamentlijke opgezeetenen hechtende Schulden, waarvan de Intressen, door't fraudeeren in de gewoone opgaave, als een moedwillig beswaar, en eene door kwaade trouw zelfgezochte belasting moet worden geconsidereerd, eenmaal te kunnen aflossen en daardoor aan den dag te leggen de zuiverheid der inzichten die de Opgezeetenen der Colonie Graaffe–Reinet hebben gehad, omme deeze Regeering bij herhaaling op de nadrukkelijkste wijze te solliciteeren in dat verafgeleegen district eene magistrature op te richten .

dat, dewijl de ontstaane rupture tusschen de opgezeetenen en de Caffers voornamentlijk, zo niet eenlijk, moet worden geweeten zo aan de overgrootte gemeenschap die de opgezeetenen, in weerwil van de daartegen gestatueerde Placaaten en ordonnantien zijn houdende, met de Caffers, en zo meede aan het vermetel gedrag door onderscheidene Opgezeetenen maar wel principalijk door den Burger Luitenant Barend Lindequee gehouden, door onder voorwendzel van eigene verdediging op de Caffers aanvallen te doen en aanzienlijke troupe Vee op hen te veröveren, alle en een iëgelijk der Opgezeetenen op de allerenstigste wijze zullen worden gelast en bevoolen, zich onder geenerlei pretext te begeeven over de grootte Vischrievier, die altoos is geweest en verder blyven zal de grensscheiding van de bezittingen der Opgezeetenen en die der Caffers, ten zij daartoe door den Landdrost in persoon dan wel bij geschrifte mogten worden gecommandeerd of gecommitteerd, op pne dat de geene die dit bevel mogten overtreden en't zij eigener autoriteit dan wel op verzoek ofte ordre van Krygsofficieren Veldwachtmeesters, Veldcorporaals ofte anderen, zonder dat deeze hen daartoe een Schriftelijk bevel van den Landdrost vertoonen, zich over de gemelde grootte Vischrievier zullen begeeven, na exigentie van zaaken, als verstoorders der algemeene rust en veiligheid, aan den lijve ofte 't leeven zullen worden gestraft; en, daar door 't Stipt achtervolgen en doen achtervolgen van deeze heilzaamen ordre mitsgaders die welke den Edelen Heer Commissaris bij zyn Ed: Missive van den 29:e April laatstleeden aan den Landdrost Maijnier heeft gegeven de opgezeetenen in de onmogelijkheid zullen worden gesteld zich meester te maaken van het Hoornvee der Caffers, zo zal den Landdrost der Colonie Zwellendam Antonij Alexander Faure, onder wiens district den voorseide Luitenant der Burgerij Barend Lindequee thans woonachtig is, onder toezending van de door den Landdrost van Graaffe–Rijnet desweegens overgelegde papieren en qualificatie om de ontbreekende van deeze afte vraagen, worden geinjungeerd en gelast, zoo als hij gelast en geinjungeerd word bij deeze, omme teegens den meergenoemde Barend Lindequee voor den Raade van Justitie dezes Gouvernements te institueeren en te achtervolgen zodanige actie als hij ex officio zal vinden te behoren, om hem over zijn geinsubordineerd en ongequalificeerd gedrag naar verdiensten te doen Straffen of corrigeeren.

dat voorts den Landdrost en Heemraaden van Graaffe–Reijnet zullen worden geordonneerd zo als dezelve geordonneerd worden bij deeze, omme den Luitenant der Burgerij Cornelis Johannes Tregard voor zich te ontbieden, om hem namens deeze regeering voor te houden het Schandelijk en allezints onwaardig gedrag door hem gehouden, in 't achtervolgen der beveelen hem door den Landdrost gegeven tot stuiting en weering der onderneeming door den meergenoemde Lindequee ongequalificeerd tegens de Caffers gedaan, met Serieuse bedreiging dat zo wanneer immer ofte ooit wederöm mogt afwijken van het geen zijn eed en pligt van hem komt te vorderen en ongehoorzaamheid betoonen aan de beveelen der geenen die recht hebben hem te gebieden als dan daarover na bevinding en volgens de wetten te zullen worden gecorrigeerd.

Dat de Burger Coenraad de Buijs die volgens het Rapport van den Landdrost Maijnier door Schandelijke knevelarijen en ontmenschte handelingen aan de Caffers te pleegen de voornaamste aanleiding Schijnt te hebben gegeven tot de onlusten met gedachte Natie, op zodanige wijze als den edelen Heer Commissaris dienstig en oirbaar zal oordeelen kaapwaards zal worden geroepen, om zich over de tegens hem ingebrachte beschuldigingen te verantwoorden terwijl den ad interim Fiscaal Willem Stephanus van Rijnveld, onder afgaave van Extract uit het bericht van den Landdrost Maijnier voor zo verre gedachte de Buijs betreft, en Copia van de daartoe relative Stukken zal worden geinjungeerd en gelast van den Landdrost Maijnier omtrent deeze beschuldigingen zodanige nadere informatie en enquesten te vorderen als hij tot Staving van dezelve nodig zal oordeelen, omme daardoor in Staat te geraaken om bij verschijning van gedachte de Buijs ter deezer Hoofdplaatse denzelven voor den Raade van Justitie te regt te stellen zo hij daartoe gegronde reedenen vinden zal, zullende hiervan bij Secreete Missive kennisse worden gegeven aan den Landdrost van Graaffe–Reinet, met bevel omme zich daarna te gedraagen en aan niemand daarvan eenige de allerminste communicatie te geeven;

dat in zo verre zullen worden overgenoomen alle de middelen door den Landdrost opgegeeven om de vrede met de Caffers te onderhouden en bestendig te doen blyven; dat alle de placaaten gestatueerd teegens het ruilen van Vee met de Caffers en omtrent het mishandelen van dezelve zullen worden gerenoveerd, met

zodanige ampliatiën als bij deeze zijn gemaakt; dat namentlijk niemand der In-en-opgezeetenen deezer Colonie zich zal moogen begeeven over de groote Visch-rivier onder wat pretext zulks ook zoude mogen zijn, en dus ook niet om Oliphanten te Schieten, waartoe dus ook aan niemand wie hij zijn moge permissie zal worden verleend:

dat ook niemand de Caffers zich aan deeze zijde van de groote Visch-rivier zal moogen laten vinden, op pne van als verraders aangemerkt en met geweld te rug gedreeven te worden met uitzondering van zodanige als door de Capitijns worden afgezonden, tot het overbrengen van boodschappen aan den Landdrost, dewelke als dan zullen moeten weezen voorsien van zodanige gemerkte kopere Plaatte als den Landdrost by zijn verhoog heeft opgegeeven, en zullen alle opgezeetenen worden gelast en bevoolen zo als dezelve bevoolen en gelast worden bij deeze zodanige Caffers niet alleen onverhindert naar de drostdij te laten gaan, maar hen op deeze tochten zelfs alle mogelijke adistentie te bieden en te doen geworden, op pne dat contrarie handelende als rustverstoorders zullen worden gestraft: en dat Laatstelijk de door den Landdrost gevraagde Snuisterijen om ten blijke van vriendschap aan de Caffers te worden geschonken en waarvan reeds een gedeelte is verzonden, ten vollen zullen worden voldaan, en met de toezending van deeze geschenken Jaarlijks worden geContinueerd na maate de omstandigheeden zulks zal koomen te vereisschen zullende de zaakelijke inhoud van dit Placaat jaarlijks bij de Burgerwaapenschouwing ten overstaan van Landdrost en Heemraaden moeten worden voorgelezen.

Dan vermits bij 't Slot van het gemelde verhoog door den Landdrost Majnier aan deeze Regeering gericht is koomen te consteeren, dat de Burgers Willem de Clercq, Frans Krieger, Marthinus Prinsloo, George Diederik Gehr en Jan Bosch, geweigerd hebben te presteeren de Eed van trouwe aan den edelen Heer Commissaris, zo zullen alle de gemelde persoonen over dit hun onbetamelijk en ongehoorzaam gedrag door den Landdrost Majnier na behooren moeten worden geactioneerd, ten waare dezelve hierover blyken van berouw mogten geeven en aanbieden de hen opgelegde Eed naar Schuldigen pligt te presteeren.

Eenige opgezeetenen in en omstreeks de Mosselbaai woonachtig, aan deezen Raade gericht hebbende het volgend Request.

Aan den WelEdele Groot achtb: Heer M:r Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Nederlandsch India Mitsgaders Commissaris van Cabo de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c: &c: &c: benevens den Wel Edele Achtb: Heer Gezachhebber en den Edele Heeren Raaden van Politie.

WelEdele Achtbaare Heer! en Edele Achtbaare Heeren!

Geeven met de meeste Eerbied te kennen UWelEdele Achtb: zeer onderdanige en Gehoorzaame Dienaren de Ondergeteekende Ingezetenen der Colonie Swellendam.

Hoe in den jaare 1786 eenige in en omstreeks de Mosselbaai woonende Ingezeetenen met de Heeren Duminij Johannes Gysbertus van Reenen en Egbertus Bergh als hiertoe door UWelEdele Achtb: expres gequalificeerd, hebben gecontracteerd gehad, omme zoo op derzelve in eïgendom als leening bezittende Landerijen, Jaarlijks zoo veel graanen en wel voornamentlijk koorn te zullen bouwen als het Land en de uitgestrektheid van derzelve vermoogen maar eenigzints zoude willen gedoogen, en 't zelve tot zodanigen Prijs als Jaarlijks door Heeren Commissarissen uit den E: Achtbaaren Raad van Justitie zouden worden bepaald in de gemelde Mosselbaai aan de E Comp:ie te zullen leveren, ten einde zulks door Vaartuijgen der Maatschappij van daar zoude kunnen worden afgehaald, na aftrek van een tiende voor Compagnies gerechtigheid en een tiende voor de Vracht en risico der Zee, en zulks nog wel onder deeze expresse bepaling, dat bij verscheining van vreemde natiën Scheepen in gemelde Mosselbaai of eenige andere langs de kust leggende baaien, geen de minste quantiteit van die graanen zonder expres geobtineerd Consent van de Regeering, aan dezelve zoude moogen worden geleeverd op zodanige pnaliteiten als de E Achtbaaren Raad van Politie zoude goedvinden daar teegen te Statueeren.

De Supplianten WelEdele Achtbaare Heeren wel verre van dat Contract te overtreden, hebben zig in teegendeel in Staat gesteld zoo met hunne Landerijen tot den graanbouw bekwaam te maaken als andere middelen ten dien einde te beraamen om de E Compagnie met het leveren van graanen genoeg te geeven, en dezelve in Staat te stellen om aan de van hem gevorderde levering te voldoen en zulks in dat gerust vertrouwen dat dat Contract zouden blyven stand grijpen, en zij daar door zig in Staat gesteld vinden om ten laatsten hunne gedaane moeite en geene geringe kosten beloond te zien.

Daar de Supplianten echter tot derzelve grootste Surpise met innerlijke leedweezen hebben moeten ontwaaren, dat UWelEdele Achtbaarens hebben kunnen goedvinden het gemelde Contract te annulleeren en dus doende de Leevertantie van Graanen in de Mosselbaaij te doen Cesseeren, zoo vinden zij zig genoodzaakt hunne regtmaatige klachten onder 't oog van UWelEdele Achtbaarens te brengen en met believe van Hoogstdezelve needrig voor te draagen.

Dat veele der arme landwaards in woonende Ingezeetenen gestreeld door 't voor uitzicht om door de aanhoudende graan-leverantie in de gemelde Mosselbaai met 'er tijd eenigzints te kunnen prospereeren en ook om hunne bereidwilligheid en de E Maatschappij ten dienste te Staan ten loon te Spreiden niet alleen het grootste gedeelte hunner veeplaatsen tot den landbouw hebben g'approbeerd en daar door genoodzaakt zijn geworden 't aanzienlijkste gedeelte van hun Vee waarvan zijlieden hun bestaan hadden af te Schaffen, en zig van al wat tot den bouwhandel onontbeerlyk was, ten duursten te voorzien, maar dat zelfs zommigen hunner landwaards in leggende Veeplaatsen verlaaten en voor enorme prijzen bouwplaatsen, bouwgereedschappen en Slaaven het welk de meeste derzelve thans nog verinteresseeren hebben ingekogt.

UWelEd: Achtb: zullen de Supplianten wel ter goede gelieven te neemen als zij de vrijheid gebruiken aan te merken dat wanneer UWelEdele Achtbaare bij Hoogstderzelve resolutie van geene graanen meerder in de Mosselbaai te zullen doen accepteeren blyven persisteeren zulks niet alleen van de pernicieuse gevolgen voor de Schamele gemeente zoude zijn maar zelfs tot merkelyk nadeel der Maatschappij Strecken want de armen landbouwer om de E Comp: ten dienste te Staan, zig diep in Schulden gestookt hebbende en door 't afschaffen van't vertier zyner producten die hij bij de ingezeetenen, vermits een ieder dog zoo veel als voor zijn Huisgezin tot brood noodig heeft jaarlijks inoegst niet kan van de hand Stellen van zijn middel van bestaan beroofd zijnde zal niet alleen buiten staat gesteld worden jaarlijks zijn verschuldigde recognitie aan de E Compagnie op te brengen en te voldoen maar zig eindelijk door onbarmhartige Schuld Eisschen vervolgd, na verkoop hunner bezittingen mogelijk tot de geringste waarde met vrouw en kroost in een allerelendigsten Staat gedompeld, en tot den bedelzak gebragt zien en welke dog WelEdele Achtbare Heeren kunnen de rampzaligen gevolgen van deze hunnen ijselyken Staat zijn, immers niet anders dan dat die menschen van wanhoop gedreeven zig zoo verre als maar eenigzints mogelyk is landwaards in begeeven en de Christelyke saamenleving Schuuwen zullen, terwijl hunne ramspoedige kinderen zelfs van de geringste opvoeding verstookt zijnde en door hunne misnoegde ouderen tegen de maatschappij die zij als de weezendlyke oorzaak van hunne ellende beschouwen opgezet als de dieren des velts zullen opgroeien tot dat zij tot huwbaare jaaren gekoomen in de volstreckte onmogelykheid om in den echt een bestaan te kunnen vinden zig tot afschrik van elk reedelyk Schepzel met de naturellen dezes landts zullen vermengen en een kroost voortbrengen, dat zig mogelijk naderhand met de landwaards in woonende vijanden dezer Colonie zal vereenigen, en de ingezeetenen alhier zo niet uit hunne bezittingen verdreeven ten minsten dezelve in een gestadige Vreese doen wacht houden, en dus doende geen geringe Schaade aan deze Volksplantinge en aan dies bestierders eenen aanhoudende ongerustheid en moeite veroorzaaken zullen.

Daar de Supplianten te wel van den Edelmoedigen aart van UWelEdele Achtb: overtuigd zijn dan dat hij eene ogenblik zoude kunnen twyffelen dat de ruïne van eenige ingezeetenen die UWelEdele Achtb: kunnen Prævenieren hoogstdezelven met de traanen zoude uit de oogen Perssen, zoo is 't dat dezelve zig zeer needrig keeren tot UWelEdele Achtb: met démoedige imploratie dat ter voorkoming van de door de Supplianten te berde gebrachte funeste gevolgen UWelEdele Achtb: van die goedheid gelieven te zijn de ingezeetenen als vooren te permitteeren derzelve ingeogste graanen aan de E: Compagnie in de Mosselbaaij te leveren dan

wel zodanige arrangementen dien aangaande te maaken als UWelEdele Achtb: naar Hoogstderzelver zeer verligt oordeel tot weezentlijk nut der Maatschappij overeenkomstig met het belang der ingezeetenen zullen vermeen en te behooren.

T Welk doende &c:a

/:get:/ H: A: Muller, Jacob:s Forie P: D: Prees, J: H: Myburgh Lowies Forie, E: Meyer P: Pienaar, E: E Meyer Josefus Forie, J FJ: Burg

Zo is bij overweeging van de Onbevoegdheid waarin deezen Raade zich bevind om in de zo stellige ordres door de HoogEdele Heeren Commissarissen Generaal op voordracht deezer Regering gegeven, tot de afschaffing van de vaart en handel S Compagnie's weegen op de Mossel- en- Plettenbergsbaiën gedreeven, goedgevonden en verstaan tot appostille op de voormelde Requeste te verleenen, dat de tegenswoordige omstandigheden niet toelaatende op het verzoek der Supplianten te disponeeren, het zelve door den edelen Heer Commissaris favorabel zal worden voorgedraagen aan de Hoog Edele Heeren Commissarissen Generaal, met verzoek daarop zodanig regard te willen Slaan als hunne HoogEdelheeden zullen vinden te behooren om aan de Supplianten en de overige in en omstreeks de Mosselbaai woonende Opgezeetenen alle mogelijke gemak en voordeel in cultuure van Graanen en Peulvruchten toe te brengen.

Hierop is geleezen een Missive door den Capitijn Baudin gevoerd hebbende het aan zoetendaalsvallei onder het district van Stellenbosch gestrand Keiserlijk Schip la Jardiniere welke Request volgens dies translaat bevonden wierd van volgende inhoud.

Translaat

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer Abraham Josias Sluijsken Raad Ordinair van Nederlands India mitsg:s Commissaris over het Gouvernement van Cabo de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens den Wel Edele Achtb: Heer Gezachhebber en WelEdele Heeren Raaden van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: E: Achtbaare Heeren!

Het ongeluk het welk overgekomen is aan het Fregat van zijne Keiserlijke Majesteit, genaamd la Jardiniere, en het welk ik commandeerde, gestrand den 4:e der jongstgepasseerde Maand bij de Zoetendaals-Valleij, noodzaakt mij niets te bespaaren om zo veel als mooglijk is de overblijfsels deezer ongelukkige uitrusting te redden.

Ten Eersten, kan ik niet met Stilswijgen voorbij gaan, de zwaare Onkonsten welke ik gehouden ben met betrekking tot dien Bodem te betaalen voor een Wacht door den Heer Landdrost gesteld, welke geenzints het plunderen en rooven zelfs op den heldere middag en in onze tegenswoordigheid belet heeft; wij zyn niet in gebreken gebleeven zulks den Heere Landdrost te doen opmerken, den welke ons heeft toegescheenen niet in Staat te zijn deeze Wanordres te beteugelen; het dunkt mij dat zulk eene onnuttige Wagt niet ten lasten diende te weesen van een gestrand Schip het welk in geheel Europa nooit de kust-Wagters in zulk een geval betaald.

Ten Tweeden, vermein ik insgelijks dat een gestrand Schip reeds ongelukkig genoeg is zonder beswaard te worden met buitengewoone Tollen; nogthans vordert men van dien Bodem vijf ten honderd Provisie op de Publicque verkooping, ten faveure van den Heere Landdrost, boven en behalven Tien procent op de verkooping der Koopmanschappen ten behoeve der Compagnie, terwijl een ieder Schip, het welk gelukkig en met een uitzigt op een wezentlijk voordeel aanland, zelfs niet gehouden is zulke buitensporige ongeden te betaalen; want de Tol van Tien proCent gelegd op den Invoer der Koopmanschappen word nimmer anders gerekend als volgens den Inkoop-prijs der gemelde KoopmanSchappen in Europa of in de Indiën.

ik vermeinde dus dat daaruit natuurlijk afte leiden is, dat een Schip, het welk ongelukkig genoeg is om te Stranden, niet erger diend behandeld te worden, en dat, indien het zelve in dit land niet gantschelijk vrij is van alle Tollen, het zelve ten minsten niet meer diende te betaalen als de Scheepen die gelukkiglijk arriveeren en welke een wezentlyk voordeel bij haare reis hebben.

Ik twijffel niet WelEdele Groot Achtb: Heeren E Achtb: Heeren! of UWelEdele Groot Achtb: en E E Achtb: zult deeze aanmerkinge in overweeging gelieven te neemen, en dat, nadien UWelEdele Groot Achtb: en E E Achtb: het Schip niet kund favoriseeren met de betaaling van de halve Tol, zijnde Vijf ten honderd, zo als de andere voormaals gestrande Scheepen aan het land betaalen hebben, het zelve ten minsten niet zal gehouden zijn te betaalen als volgens den Inkoopsprijs in Europa of in de Indiën der Koopmanschappen, welke per publicque Vendutie verkogt geworden zijn, en welkers nodige Factuur ik als dan verschaffen zal.

Ten Derden, merke ik verders aan UWelEd: Groot Achtb: en E E Achtb: Heeren! dat het Fregat La Jardinaire, eene uitrusting van wegens het Keizerlijk en Koninglijk Hof zijnde, dezelve Voorrechten diend te genieten als alle andere Oorlogscheepen der Vrienden en geallieerde Mogendheeden, en in dat geval niet diend gehouden te zijn aan eenigen Tol voor de Verkoopning van den Romp van het gemelde Schip, der Sloepen en van de daartoe gehorende tuigagie en gereedschappen, waarover ik insgelijks Hoogstderzelver goedvinden wenschte te verneemen.

Ten vierden, mijne Zee Commissie van zijne keizerlijke Majesteit ter requisitie van den Heere Landdrost aan denzelven in de Zoetendaals–Valleij overgegeeven hebbende, en dezelve niet kunnende ontbeeren, verzoek ik UWelEdele Groot Achtb: en E E Achtb: dezelve aan mij wel te willen doen te rug geeven.

Ik heb d' Eer met de diepsten Eerbied te zijn.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: E: Achtbaare Heeren!

UWelEd: Gr: Achtb: en E E Achtb: zeer ootm: & zeer gehoorz: Dienaar!

/:geteek:/ Chev:r Baudin

Cabo de Goede Hoop den 6:e Maï 1794.

Accordeert met het Origineel uit het Fransche getranslateerd, door mij

/:get:/ C: G: Höhne gesw:e translat:r

en is na aandachtige deliberatie over gemelde Requeste Goedgevonden en dienvolgens beslooten, omme van de passage betreffende de ongeregeldheeden en diefstallen welke zouden zijn gepleegd onder het oog van den Landdrost van Stellenbosch Hendrik Lodewijk Bletterman, welke zich eed–en–plichtshalven heeft begeeven ter plaatse waar het ongelukkig Schip is gestrand, om alle desordres en dieverijen te weeren en te Stuiten, en zo meede van die waarby den Capityn Baudin zich beklagt dat den gezegde Landdrost van hem heeft gevorderd betaaling voor de Burgerdragonders die bij den gestranden Bodem de wacht hebben gehouden, Extract toe te zenden aan den meermelde Landdrost Hendrik Lodewijk Bletterman, met last en bevel zich over het eerste na behoren aan deezen Raade te verantwoorden en omtrent het laatste dezelve te dienen van volleedig bericht, omme dit een en ander ingekomen zijnde hierop als dan nader en finaal te kunnen disponeeren.

Gemelde Capityn Baudin zich alverder beklagende dat van hem worden gevorderd 5 p:rC:t van het rendement der Goederen en Slaaven die hij in het openbaar door den Landdrost van Stellenbosch, als Vendumeester van dat district, heeft laten verkoopen, zo is bij overweeging dat de Capitein Baudin door de

toelating om zijne Slaven en goederen bij openbaare opveiling te verkoopen, gejouisseerd heeft van het voorrecht van Burgeren om ten hunnen meesten voordeele en zonder gevaar te loopen van de waarde en gemaakte inkoopsprijzen te verliezen, ook dus verplicht is om even dat zelfde te betaalen dat alle Comp:s Dienaaren en Burgers moeten voldoen, zo zal denzelven hiervan worden kennisse gegeeven, zo wel als dat de door de fiscaal van hem gevorderde inkomende rechten niets meerder bedraagen als de wetten van den Souverain op den invoer van koopmanschappen en Slaaven hebben gesteld, zijnde 10 p:rC:t van het inkoopskostende der Lywaaten, waarvan hij dus aan den Fiscaal het factuur zal moeten vertoonen, en op Rd:s10:– van ieder Slaaf door Hollanders of Vreemdelinge zonder onderscheid aangebracht wordende, na welk een en ander hij zich dus stiptelijk zal hebben te gedraagen.

dan of Schoon de allegatie van den meergenoemde Capitijn Baudin dat het Schip la Jardiniere eene uitrusting van weegens het keiserlijk en koninglijk Hof komt te zijn, en dus dezelfde voorrechten behoort te genieten als alle andere OorlogScheepen der Vrienden en geallieerden Mogendheeden, den Raade bij inzien van de Commissie door hem aan den Landdrost Bletterman afgegeeven, door deeze volgens plicht herwaards gezonden, en die naar dat daarvan een afschrift zal zijn genoomen aan hen Baudin zal worden gerestitueerd, is toegescheenen eroneus te zijn gedaan en het zelve Schip La Jardiniere een wezendlijk koopvaardij Schip komt te zijn, zo is nochtans bij overweeging dat dit in het geval in questie geen onderscheid kan maaken, goedgevonden en verstaan dat noch van de gestrande Bodem dies tuigagie Sloepen, Ankers –en verdere toerusting geen inkooprecht of tol zal worden betaald, zo min als zulks omtrent andere gestrande Scheepen, zonder onderscheid ooit, ten deeze Gouvernemente heeft plaats gehad.

en vermits eindelijk de voormelde Missive van den Capitijn Baudin zeer weinig kenmerken van een Verzoekschrift is draagende en op eene imposante toon is ingericht, zo zal hij laatstelijk worden gerecommandeerd om aan deeze Regeering wederöm geschriften adresseerende, dezelve in zodanige gepaste termes in te richten als hij zelfs behoort te weeten aan een Goùvernement verschuldigd te zijn.

Vervolgens geliefde den edelen Heere Commissaris den Raade te bedeele dat zijn Ed: bij nauwkeurige examinatie van het Reglement op het bestier en administratie van het Hospitaal door de HoogEdele Heeren Commissarissen Generaal op den [.....] gearresteerd, vermeend heeft den Raade te moeten proponeeren het 9:e Articul daarvan als volgd te amplieëren:

"dat bij de weekelykse uitmonstering der sieken zal moeten worden in agt genoomen, dat de geene welke worden gesonden als Gereconvallesceerdens na de Linie, dan wel direct na boord van het Schip tot welkers Equipagie zij behooren, of wel na boord van eenig ander Schip verzeld zijn van een ordonnantie van den Hoofdgebieder op den Capitein Ingenieur en Administrateur van de Linie dan wel de Scheepsoverheeden resp:e tot ontfangst of weeder inneeming van dezelve, en bij welke ordonnantie expres zal moeten worden gespecificeert welke plunjes en kleederen, mitsgaders kisten, pakjes of Randsel weederom met zig uit 't Hospitaal neemen; "

En zo meede om den Equipagiemeester bij ampliatie van het derde articul omtrent de plaatsing van Volk op de Scheepen en de monstering derzelve door welgemelde Heeren Commissarissen generaal op den 24:e October 1792 bepaald, te gelasten.

"Om zo wanneer Gereconvallesceerden van de linie naar de plaats haarer destinatie kunnen worden versonden dan wel tot eenige andere einden benoodigd heeft hy van dezelve eene ordonnantie op den administrateur der voorm:e Linie zal moeten presenteeren aan den Hoofdgebieder vervattende het getal der onderofficieren en Matroosen voor alle de Scheepen om dezelve ontfangen hebbende door hem op de resp:e Scheepen te worden verdeeld en geplaatst, doende daarvan vervolgens een naamrol aan den Chef der Soldijen ter hande Stellen,"

Mitsgaders omme bij ampliatie op het bestier en administratie van der Gereconvallesceerdens aan de Linie door meerwelgemelde Heeren Commissarissen Generaal op den 5:e Januarij anno passato gearresteerd, te

beveelen:

"Omme in steele dat volgens het 14 articul aan den Heer voorzitter vant Hospitaal een weeklijks Rapport der presente Manschappen beneevens een weeklykse consumptie lyst met aanwijssinge van het verbruikte ontfangene en resteerende zoude moeten worden bezorgd zulks voortaan zal moeten geschieden aan de over de Linie benoemde Heeren Commissarissen"

"Voorts om den Capitein der Genie als administreerende de Linie te gelasten geene personen uit het Hospitaal of van elders welke geleend mogten zijn geweest aldaar te mogen ontfangen als op eene door den Hoofdgebieder geteekende ordonnantie, en bij welke ordonnantie wanneer bestaat in Gereconvalesceerden uit 't Hospitaal zal moeten zijn bekend gesteld, al het geen een ieder derzelve aan plünjes of kleederen enz: met zig meede brengd ingevolge 't 2:de en 3:de articul van gemelde Reglement"

"Dat insgelijks gemelde administrateur van de Linie niemand van dezelve zal vermogen te laten verstrekken of elders na geen buiten posten zenden als op eene gelijke schriftelijke ordonnantie van den Hoofdgebieder"

"En dat, na dat onder Ult:o Junij eerstkomende eene exacte telling en opneem der als dan zig aldaar bevindende Gereconvalesceerdens door Heeren Commissarissen zal weezen gedaan, den gemelde Capitein Ingenieur van dezelve zal doen formeeren eene exacte Rolle of naamlijst, en daarbij telkens volgens de voormelde ordonnantiën, met bekendstelling van den dag, doen inneemen en weder afschrijven alle die er successive bijkomen en afgaan, welke rolle onder Ult:o Junij van ieder Jaar door Heeren Commissarissen ofte de geene welke daartoe door den Hoofdgebieder zullen worden gecommiteerd teegen de meergenoemde ordonnantien zullen worden geconfronteerd, doende van haare bevinding behoorlijk Rapport"

"en, Eindelijk, dat de uitmonsteringen der voor Schip of Scheepen benodigde manschappen, voortaan zullen geschieden op Schriftelyke ordonnantie van den Hoofdgebieder, ten aansien van derzelve getal en voorts onder de directie van Heeren Commissarissen over de Linie, en ter presentie van een van dezelve welke Heeren daartoe eene of meerder Chirurgijns zullen kunnen emploieeren, en Sullen deeze alsoo uitgemonterde, almeede op ordonnantie van den Hoofdgebieder, welke zal moeten inhouden de Plunjes, kleederen &c:a die een ieder met zig neemt, aan den Equipagiemeester moeten worden gesonden, om op de Scheepen na benooidgheid en volgens ordonnantien verdeeld en geplaatst te worden"

Den Raade zich met deeze propositiën van den edelen Heer Commissaris volkoomen geconformeerd hebbende, zo is verstaan alle dezelve te converteeren in eene Resolutie deezes Raads gelijk geschied bij deeze, en zal dienvolgens daarvan zo aan Heeren Regenten van het Hospitaal als aan Heeren Commissarissen over de Linie, mitsg:s aan den Equipagiemeester en den Capitijn der Genie, als administrateur der Linie, bij Extracten deezer kennisse worden gegeven, met last en bevel zich een ieder in den zijnen daarna Stipte te gedragen.

de Burger Johan George Siemsen aan deeze Regeering bij requeste verzoek gedaan hebbende om de eigendom van een strookje gronds ter groote van ruim twee Morgen, geleege annex zyn Erf beoosten de diepe Rivier, volgens de kaart daarvan door den geswooren Landmeeter, op bekoomen verlof van den Edelen Heere Commissaris, geformeerd, zo is verstaan dezelve Requeste te stellen in handen van Commissarissen uit den Raade van Justitie, omme ten overstaan van den ad interim Fiscaal te examineeren of de uitgaave van het gevraagde Land aan de Compagnie of eenige der Ingezeetenen Schadelijk zou kunnen zijn, omme bij bevinding dat 't zelve kan worden uitgegeeven te tauxeeren, hoe veel door dies Verkrijging aan de Compagnie zou behooren te worden opgebracht, omme daarover den Raade te dienen van bericht in geschrifte.

De Burgers Gijsbertus van Reenen en Andreas Stephanus du Toit, zich aan deezen Raade respectivelijk geadresseerd hebbende, met de volgende Requesten

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Nederlandsch Indien en Commissaris over het Gouvernement van Kaap de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens d E Achtb: Heer Gezachhebber en WelEdele Heeren raaden van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: Achtb: Heeren!

Geeft met verschuldigde Eerbied te kennen UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer onderdanige en gehoorzaame dienaar Gijsbertus van Reenen. – burger alhier.

dat den Suppl:t tot den boedel van wijlen deszelfs Vader Jacob Van Reenen, waarvan hij Suppl:t een der meede Erfgenaamen komt te zijn p:r publieke vendutie door de Weeskamer gehouden als administreerende de voorsz:e boedel, heeft gekogt gemelde zijne vaders woonplaats genaamd Welgeleegen aan 't Rondebosje voor eene Somma van 53000:–:–

dat den Suppl:t van de voorsz:e plaats transport en Opdracht moet ontfangen en deeze voor als nog niet heeft kunnen geschieden alsoo de verschuldigde S' Heeren gerechtigheid daarvan nog niet aan d E Comp:ie is voldaan geworden.

Reedenen om welke den Suppl:t zig in alle onderdanigheid wend tot UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: ootmoedigst verzoekende hem van de betaaling van S Heeren Gerechtigheid op de voorsz:e Somma van 53000:– goedgunstiglijk te willen excuseeren.

'T welk doende &c:a

/was get:/ G:s V: Reenen

Aan den WelEdelen Groot Achtb: Heer Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Nederlands India, mitsgaders Commissaris over het Gouvernement van Kaap de Goede Hoop en den ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens denE Achtbaaren Heer Gezachhebber en de WelEdele Heeren Raaden van Politie

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E Achtbaare Heeren!

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer onderdanige en gehoorzaame dienaar Andreas Stephanus du Toit burger alhier.

dat den Suppl:t uit de boedel van wijlen zijnen Vader Gabriel du Toit waarvan hij een der meede Erfgenaamen komt te zijn heeft gekogt zeekere Erf aan de franschen hoek geleegen voor eene Somma van 3000:–

Dat thans de tijd daar is dat aan de Suppl:t van deeze plaats Transport en opdracht moet worden gedaan het welk echter niet kan geschieden alzo t Heere recht van deeze kooppenningen nog niet aan d E Comp:e is voldaan.

Reedenen om welke den Suppl:t zig in alle onderdanigheid adresseert tot UWelEd: Groot Achtb: en E Achtb: ootmoedig verzoekende dat het van hoogstderzelver goedgunstig welbehagen zijn moge den Suppl:t van de betaling van de vooschr: Heere Gerechtigheid te excuseeren.

'T Welk doende &c:a

/:get:/ A:s S:s Du Toit.

Zo is na deliberatie over dezelve Requeste en bij overweeging dat de Requestranten geensints beweerden dat de vaste Goederen waarvan zij bezitters zijn geworden, aan hen bij Testament zijn te beurt gevallen, maar door hen bij openbaare opveiling zijn gekogt of ingemeind even zo als door anderen ten behoeve en ten voordeele der Boedels van hunne afgeStorvene Vaders zou kunnen zijn geschied, goedgevonden en dienvolgens beslooten de door hem gedaane verzoeken te declineeren, zo nochtans dat een ieder hunner zal kunnen bevrijd blijven van de voldoening der Gerechtigheid voor zoo verre hun aandeel om de nalatenschap van hunne Vaders Respectie op hen is neergekoomen en dus volstaan met de betaaling van S Heeren Gerechtigheid den 25:ste penning voor zodanige gedeeltens waaröp zij uit hoofde van S' Lands Wetten dan wel testamentaire of codicillaire dispositiën geene aanspraak kunnen maaken zullende dienvolgens door beide gemelde Supplianten aan den Heere Boekhouder van S Lands generaale Inkomsten moeten worden geexhibeerd, voldoende bewijzen van de portie hen uit de nalatenschap hunner overleedene Vaders Respectie Competeerende, ten einde dienvolgens te kunnen apprecieeren wat door een ieder hunner voor S 'Heeren Gerechtigheid van de door hen ingekogte plaatsen behoord en moet worden voldaan.

De Burger Ab: Bar: de Villiers zich aan deezee Rade geadresseerd hebbende met het onderstaand Request

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Nederlands India en Commissaris over het Gouvernement van Kaap de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c &c &c beneevens den WelEdele Achtb: Heer Gezachhebber en WelEdele Heeren Raaden van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: Achtb: Heeren!

Met verschuldigde Eerbied geeft te kennen UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer onderdanige en gehoorzaame dienaar Abraham Barend de Villiers Burger aan Stellenbosch.

dat aan den Suppl:t blykens 't deeze in allen eerbied verzellend Extract uit 't Testament door zijne moeder Catharina de Villiers in dato 19:e Junij 1784 voor den toenmaligen Secretaris van de Colonie Stellenbosch opgericht is gelegateerd haar woonplaats gen:d Nieuwendorp voor eene Somma van 20000:– en van welke plaats de Suppl:t voor als noch geen Transport en opdracht heeft kunnen ontfangen alsoo S' Heeren Gerechtigheid van de gezegde Kooppenningen nog niet aan d E Comp:e was voldaan.

En nadien gez:e legaat alleen zal strekken in mindering van het geen den Suppl:t over zijne gerechtelijke erfportie uit de boedel van voorsch: zijne moeder zal te pretendeeren hebben, waardoor de gez:e plaats Nieuwendorp alleen van de Moeder op de Zoon overgaat, zo is den Suppl:t in allen onderdanigheid van UWelEdele Groot Achtb: en E Acht: verzoekende hem goedgunstiglijk te excuseeren van de betaaling van S Heeren gerechtigheid van de voorsz:e Somma van 20'000:–

'T Welk doende &c:a

/:get:/ Ab:m B:d de Villiers

Zo is uit aanmerking dat de plaats Nieuwendorp aan den Suppl:t s gelegateerd omme van de aan hem competeerende erffnisse zijnes Moeders te worden gedecorteed, goedgevonden en verstaan den Suppl:t te ontheffen van de betaaling van S Heeren Gerechtigheid zo als dezelve daarvan ontheft word bij deeze.

Nog geleezen zijnde de Requeste door Jacobus Johannes Vos, Jan Hendrik Vos, en Arend van Wielligh aan deezee Regeering in volgende bewoordingen geadresseerd.

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer! Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Neerlands India mitsgaders Commissaris over 't Gouvernement van Cabo de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens den WelEdele Achtbaare Heere Gezachhebber en de WelEdele Heeren Raade van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E Achtb: Heeren!

Geeven met alle verschuldigde eerbied te kennen UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer gehoorzaame en onderdanige dienaaren Johannes Jacobus Vos, Jan Hendrik Vos, en Arend van Wielligh, dat zij Supplianten in den Jaare 1786 van de Compagnie in Maatschappij hebben gekogt Vijf Huiserven geleegeen in deeze Tafelvallei, die door de Supplianten dan ook in Maatschappij met Huisen en Pakhuizen zijn bebouwd geworden;

dat ingemeld Jaar 1786 noch door deeze Regeering aan de Supplianten onder behoorlijke betaaling is gecedeerd geworden een Erf door den Burger Christiaan Fredrik Herbst, bevoorens tot een kraal ommuurd doch waarvan de gevorderde betaling voor dies eigendom door hem niet heeft kunnen worden gepresteerd; dat hoe zeer ieder een zonder onderscheid ook heeft geweeten en nog weet dat deeze aankoop almeede door de Supplianten in Maatschappij was gedaan, de Erfgrondbrief nochtans daarvan op den 12:e december 1786 verleend, alleen op den naam van den laatsten Supplianten is gesteld; – dat de Supplianten alle de gemelde Erven enkel en alleen in Maatschappij hebben gekogt en met Derthien Huijzen en Vijf Pakhuizen hebben bebouwd om alle deeze Gebouwen bij voorkoomende geleegendheeden ook in Maatschappij, van den had te kunnen zetten. – dat hoe zeer de Suppl:ten zig ook in den Jaare 1786 hadden mogen vleien hiertoe genoegzaame geleegendheeden te zullen vinden, de veranderde omstandigheeden deezer Colonie en de droevige situatie waarin dezelve zich thans bevindt de voorgenoomen verkoop ten eenemaale onmogelijk maakte; dat nochtans de belangens van de Supplianten komende te vorderen dat van hunne voorzeide Maatschappij een einde word gemaakt, zij daartoe niet anders hebben kunnen geraaken, dan door de voornoemde Huijzen en Pakhuizen beneevens dies Erven onder hun te verdeelen, omme de portie van een iedere hunner door hen afzonderlijk te worden bezeeten. – En daar deeze Schikking waartoe de Supplianten zig genoodzaakt hebben gezien om hunne Maatschappij te kunnen liquideeren, zo de Supplianten onder eerbiedige correctie vermeenen, de gezegde vaste Goederen geenzints van Eigenaar veranderen, maar alleen word geapprecieerd het geen ieder der Bezitters daarvan toekomt, zo neemen de Supplianten de vrijheid zich te keeren tot UwEdele Groot Achtb: en E Achtb: ootmoedig verzoekende hen om alle de gemelde reedenen by den opdracht die zij wederzijdsch aan elkanderen van ieders deel zullen moeten doen, Hooggunstig te willen verschoonen van de gewoone betaaling van S Heeren Gerechtigheid.

'T Welk doende &c:a

/ get:/ J: J: Vos J: H: Vos A: V: Wielligh.

Zo is verstaan, omme uit hoofde van't daarbij geallegueerde, en de overtuiging dat zulks met de waarheid volkoomen overeenkomstig is, goedgevonden en dienvolgens beslooten, omme de Supplianten toe te staan en te vergunnen, zo als hen vergunt en toegestaan word bij deeze, de door hen in Maatschappij gekogte en inzelvervoege bebouwde Erven, onderlings te verdeelen en daarvan wederzijdsch transport en opdracht te doen zonder eenige betaaling van S Heeren Gerechtigheid, alzo volgens het zeer juist bygebrachte van de Supplianten geene verkoop maar eene door de droevige omstandigheeden deezer Colonie zeer noodzaklijk gemaakte Schifting hunner Maatschappij deeze verdeeling komt te vorderen.

Vervolgens geleezen zijnde een Request door Fransiscus Josephus Parijs, aan deeze Regeering gericht, luidende als volgd.

Aan den WelEdele Groot achtb: Heer ! Abraham Josias Sluijsken Raad ordinair van Nederlands India en Commissaris van Kaap de Goede Hoop en den Ressorte van dien &c: &c: &c: beneevens d' E Achtb: Heer Gezachhebber en WelEdele Heeren Raaden van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E: Achtb: Heeren!

Geeft met verschuldigde Eerbied te kennen UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer onderdanige getrouwe en gehoorzaame dienaar Franciscus Josephus Parijs.

dat blijkens 't neevens deeze in allen Eerbied bij gevoegd Extract uit de Illustre vergadering van de Hooggebiedende Heeren Zeeventhienen genoomen, aan den Suppl:t is gepermitteerd met zijne Vrouw en twee kinderen herwaards te moogen vertrekken zonder dat nochtans bij het gemeld Extract is bekend gesteld op welken voet en in welke qualiteit.

dat den Suppl:t alhier, gearriveerd zijnde door behulp van zijnen broeder de Chirurgijn Cornelis Ernestus Poulj zich thans in Staat vind gesteld op eene ordentelyke wyze voor hem en de zyne het nodig onderhoud te kunnen vinden

Reedenen om welke den Suppl:t zig in allen onderdanigheid is keerende tot UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: ootmoedigst verzoekende hem met het burgerrecht deezer plaatse te willen begunstigen, ofte bij ontstentenis van dien, zijne hierneevens in Duplo gevoegde requesten in allen eerbied aan de Illustre vergadering van Zeeventhienen ter obtenuë van 't burgerrecht deezer plaatse geadresseerd goedgunstig te willen apuijeeren.

'T Welk doende &c:a

/:get:/ F: J: Parijs

Zo is beslooten de neevens gemelde verzoekschrift gevoegde Requesten bij eerstvoorkomende gelegendheid van hier te doen geworden aan de illustre Vergadering van Zeeventhienen, met beede omme uit hoofde van 't allezints vroom en ijverig gedrag t welke den Suppliant in deeze Colonie is houdende, deeze Regeering wel te willen qualificeeren hem op de gewoone Voet in burgervrijdom te Stellen.

De gewezen Opziener van S Compagnies Ambachtsquartier te Batavia Fransiscus de Roo, aan deezen Raade ingedient hebbende het volgend Verzoekschrift.

Aan den WelEdele Groot Achtb: Heer! Abraham Josias Sluijsken Raad Ordinair van Nederlands India, mitsgaders Commissaris over 't Gouvernement van Kaap de Goede Hoop en den Ressorte van dien etc: etc: etc: beneevens den WelEdele Achtb: Heer Gezachhebber en Wel Edele Heeren Raaden van Politie.

WelEdele Groot Achtb: Heer! en E Achtb: Heeren!

Geeft met verschuldigde Eerbied te kennen UWer WelEdele Groot Achtb: en E Achtb: zeer onderdanige en gehoorzaame Dienaar Franciscus de Roo gewezen Opziener vans Comp:s ambachtsquartier te Batavia

dat den Suppl:t onder gunstige permissie van de Hooge Indiase Regeering te Batavia met behoud van deszelfs gagie van 30 per maand met de Pacquetboot de Expeditie van daar is vertrokken en vervolgens 't ongeluk heeft gehad door een fransche kaper genomen en te Mauritius opgebracht te worden.

dat den Suppl:t is g'obligeert geweest aldaar als krygsgevangene te verblyven, tot dat zig de gelegendheid heeft gepresenteerd om met 't deensch Schip de Minerva ten zijnen kosten herwaards te kunnen vertrekken, waarmede hy dan ook op den 17:e deezer Maand alhier in een armoedige Situatie is aangeland.

Reedenen om welke den Suppl:t zig in allen eerbied keerd tot UWelEdele Groot Achtb: en E Achtb: onderdanigst verzoekende zijn gewonnen hebbende gagie weederom te doen gevolg neemen van den dag van zijn aankomst alhier

T Welk doende &c:a

/:get:/ Franciscus de Roo

Zo is uit aanmerking dat men zich door het neemen van de Pacquetboot de Expeditie waarmede den Suppliant zou hebben moeten repatriëren, geensints in Staat bevind te kunnen beoordeelen of hij op eenig genot van Gagie aanspraak kan maaken dan niet, goedgevonden zijn verzoek te declineeren, doch onder toezending van Copia van zijn request de Illustre vergadering van zeeventien te verzoeken daarop zodanige reflectie te Slaan, als Hoogstdezelve zullen gelieven goed te vinden.

De Equipagiemeester Jan Arnoud Voltelen verzoek gedaan hebbende dat den quartiermeester Carsten Hendrik Dijkman, die bereids Zes en een half Jaar en dus dubbeld zijn aangegaan verband op de gagie van 14:– per maand heeft uitgediend, mogt worden verhoogd in gagie tot 18:– per maand, zo is verstaan omme ingevolge de ordres aan dat verzoek te defereeren, werdende dienvolgens den gemelde Quartiermeester Carsten Hendrik Deijkman in gagie verhoogd tot 18:– per maand, onder een nieuw verband van drie Jaaren.

door den Heere Gezachhebber in zijn Ed: qualiteit als Hoofdadministrateur voorgedraagen zijnde, dat den Landdrost van Graaffe Reinet Honoratus Christiaan David Maijnier, van den Heere Cassier hadt verzocht een parthij Zeguls ten bedraagen van circa zeeven duizend Ryksdaalers, omme tot 't vervaardigen van Vendubrieven te worden geemploëerd, met verzoek te mogen worden gemunieerd met de nodige ordres hoedanig en onder welke bepalingen deeze afgaave zou moeten en behooren te geschieden, zo is bij overweeing dat het gestempeld papier volgens de gestatueerde ordres direct bij de Negotieboeken moet worden ingenoomen en dus geconsidereerd worden als een wezendlijk effect der Compagnie waarvan zij altoos de waarde moet recouvreeren, en dus de geen en aan wien 't zelve ten gebruike in hunne respectieve ampten word afgegeeven gehouden moeten worden tot dezelfde verantwoordelijkheid en reekenschap als of hen andere S Compagnies Effecten dan wel penningen waeren toebetrouwd, en hunne Borgen daarvoor even zo als andere hunne administratiën ofte ampten betrekkelijke reekenschappen verantwoordelijk moeten worden gehouden, goedgevonden en dienvolgens beslooten, omme aan de respectieve Vendumeesters deezer Gouvernements, en dus meede aan den Landdrost van Graaffe Reinet, zo wel als aan die van Stellenbosch en Drakenstein en van Zwellendam op Schriftelyke ordonnantien van den edelen Heere Commissaris ofte Hoofdgebieder indertijd, door den Heere Hoofdadministrateur te doen verstrekken zo veele Zeguls als een ieder hunner zal vermeenen tot 't vervaardigen zijner Vendubrieven nodig te hebben, omme dezelve Zeguls onder een geleide brief van deeze Regeering aan hen toe te zenden, ten einde daarvoor bij de Negotieboeken een ieder in den zijnen te worden gedebiteerd, zo nochtans dat een ieder der Vendumeesters en dus ook de Landdrosten der respectieve Buitendistricten, gehouden en verpligt zullen zijn, jaarlijks, en wel onder Ultimo Augustus aan den Heere Hoofdadministrateur Specificque verantwoording te doen van de door hen verbruikte zeguls, ten einde dies bedraagen in S Compag:s Cassa over te brengen, en het geen zij ten achteren mogten blijven op de Memorie van debiteuren bekend te stellen, omme daaromtrent zodanige dispositiën te neemen als nodig en oirbaar zullen geoordeeld worden.

Na dit een en ander wierd door den edelen Heer Commissaris ter tafel geproduceerd de Cherte partij van het bij de Compagnie ingehuurd en thans in de Baaifals geankerd Hollandsch Schip Noordholland, waarbij wel expresselijk is bedongen dat zo wanneer die Bodem in Indien of aan deezen uithoek, uit oorzaake van oorlog mogte moeten blyven leggen; als dan de legdagen zouden voortgaan, en vervolgens den Raade in overweeing gegeeven, of daar de Hooggebiedende Heeren Majores zoo min als de Rhêders van gedachte Bodem hebben kunnen kennisse draagen van de onveiligheid door de fransche kapers in de Zeëen tusschen deezen Uithoek en Batavia veroorzaakt, het niet voor de belangen der Maatschappij allezints onverantwoordelijk zoude zijn, om het gemeld Schip Noordholland van hier te doen reisvorderen naar india's Hoofdplaatse, met het Geld daarin in Patria afgelaaden, en of wanneer dat Geld uit de Bodem mogt worden geligt en dezelve vervolgens ter reisvordering afgezonden, de Rhêders zich niet met recht zouden kunnen beklagen, dat deeze Regeering in de gegronde vreeze voor gevaaren, die door het ligen der Contanten zou

worden gemanifesteerd, dat schip in de waarschijnlijk nog continueerende onveiligheid van de Indische Zeën als 't waare in eene ongewapende Staat afte zenden en aan den Vijand ten prooi te geeven, met voorstel omme uit hoofde van dit een en ander gemeld Schip Noordholland alhier aan te houden tot dat 't zelve neevens andere welgewapende Scheepen zal kunnen worden gedepecheerd of volkoomen geruststellende tydingen zullen permitteeren, 't zelve alleen af te zenden, terwijl bij ontstentenis van dit een en ander de gemelde Bodem als geheel ledig na 't afloope van dit Wintersaizoen zal kunnen worden geëmployeerd omme naar Batavia te vervoeren, zodanige Graanen en wijnen als van daar gepetioneerd zullen worden & bij mangel van uitkoomende Scheepen of ruimte in dezelve andersints onverzonden zouden moeten blijven, over welk voorstel van den edelen Heer Commissaris gedelibereerd geworden zijnde, zo is verstaan zich met 't zelve volkoomen te conformeeren, zullende dus het meermeld Schip Noordholland provisioneel worden aangehouden, en daarvan bij eerste geleegendheid kennisse worden gegeven aan de WelEdele Groot- achtb: Heeren Bewindhebbers ter kamer Amsterdam, ten einde hoogstdezelve in Staat te Stellen, omme met de Rheders van die Bodem over dies aanhouding ten deeze Gouvernemente uit oorzaken van den oorlog, zodanige nadere beschikkingen, bepalingen en modificatiën omtrent het voortgaan der legdagen te kunnen maaken, als de zuiverheid der inzichten van deeze Regeering voor 't belang der Rheders hierinne bedoeld en betracht, als van zelfs koomen te vorderen.

Hierna wierd door den edelen Heere Commissaris den Raade kennisse gegeven, dat den gewezen Capitijn Luitenant ter zee Jurriaan de Vries als kooper van het Wrak van het gestrand Chinas retourschip Zeeland, aan zijn Ed: hadt gerapporteerd door 't breeken van gedacht Wrak te hebben gesalveerd 16 Stukken Spiauter, en teffens betuigd zijn verlangen om te moogen weten, hoe veel hem zo voor dit Spiauter als 't geene hij nog door zijnen ijver en vlijt uit het Wrak mogt koomen te Salveeren bij aflevering aan de Compagnie zou worden betaald, waarover gedelibereerd en daarbij in aanmerking genoomen zijnde aan de eene zijde dat volgens de jongste alhier ontfangene Generaale prijscouranten te Amsterdam de prijs van 't Spiauter was 60:– t Cento, en aan den anderen kant dat het de moeite welke gezegde de Vries verder mogte vermogens zijn tot opvisning van meerder Spiauter aan te wenden niet meerder als ruim betaalen zal wanneer hem 30 proCento op den Inkoopsprijs in China word g'accordeerd, zo is met de billykheid allezints overeenkomstig bevonden en dienvolgens beslooten omme aan den gemelde de Vries, zoo voor het door hem reeds gesalveerde Spiauter al 't geen door hem nog geborgen en volgens zijne verpligtingen aan de Compagnie mogt worden geleverd toe te leggen en te doen betaalen Rd:s10:– t Cento Indisch geld omme volgens de gewoone berekening met 22:– zwaar geld te worden ingenoomen en aangereekend.

Laatstelijk wierd door den edelen Heer Commissaris gecommuniceerd, dat zich tegenswoordig aan deeze Hoofdplaatse koomen te bevinden, de acht permanente Arbeiders in de Mosselbaai, en dat zijn Ed: omme als zodanig te continueeren hadt benoemd, Johan Wilhelm Lodewijk Jonker, Johan Hendrik Uling, Christiaan Stoed en Carel Fredrik Pohl, alle met de gagie van 10:– per maand en onder hun loopend verband, terwijl de vier overige door zijn Ed: zyn gezonden naar de Linie, omme aldaar tot nadere ordre te verblijven.

Dan vermits alle de acht gezegde Arbeiders 't zedert primo September 1792 deeze dienst hebben gepresteerd, zonder volgens de gemaakte bepaling in gagie te zijn verhoogd tot 10 S Maands, zo is goedgevonden zo de gecongedieerde als de continueerende arbeiders te doen genieten het Surplus, van deeze Gagie zedert gemelde datum tot Ultimo April Jongstleeden.

Aldus Geresolveerd ende Gearresteerd In 't Casteel de Goede Hoop Ten daage en Jaare voorschreeve

A: J: Sluijsken

J: I: Rhenius

E: Bergh

My present G: F: Goetz Secret:s

Publication is only permitted if the name of the repository and the reference number are mentioned.